

Moralni i medicinski aspekti bračnog života i plodnosti

Uvodne napomene

Za sretan i uspješan bračni, odnosno obiteljski život, važno je biti u dobrim odnosima s dragim Bogom, brinuti se za vlastitu dušu i tijelo, za ispravne odnose među supružnicima, prema djeci i prema drugim ljudima.

Slično kao što sada izgledaju zaručnici sretno i zaljubljeno pred svoje vjenčanje, tako su izgledali i oni koji su se već ranije ženili. Zamislimo međutim kolike su se nepotrebne tragedije s nekima od njih dogodile i kako su propali upravo zato što nisu živjeli po Božjem redu i Božjem zakonu.

Katolička Crkva bi iznevjerila ovaj narod ako bi u vezi bitnih tema ostala nijema, ako se ne bi potrudila navijestiti puninu istinu kroz redovni pastoralni rad, uključujući daljnju, bližu i neposrednu pripravu za brak, te rad sa supružnicima. Tako će se ispravljati posljedice dosadašnjih različitih štetnih utjecaja i pomagati ljudima da ih se klone i ubuduće.

Promislimo npr. što se je dogodilo od onih bivših "sretnih i zaljubljenih" parova koji su postali ubojice vlastite djece. Što se može očekivati od čovjeka koji ubija dijete? Koliko će mu ostati poštovanja i emocija prema supružniku, prema već rođenoj djeci, kako će se odnositi prema ostalim ljudima ...

Jedan broj supružnika trajno su se ili privremeno obesplodili kontracepcijom i sterilizacijom i tako zakopali talente koje im je Bog dao da budu roditelji djece koju je On planirao stvoriti u suradnji s njima. Umjesto da budu ljubav, njihovi seksualni odnosi postali su uz kontracepciju i sterilizaciju grijesi! A grijeh znači propast duše. Što je u čovjeku ostalo ako mu je duša propala? Posljedice osjećaju i oni s kojima ovakovi parovi žive. Koliki su pak propali zbog grijeha umjetne oplodnje, droge, provođenjem psihičkog traumatizma, zbog neumjerenosti u jelu i pilu, zbog lošeg odnosa prema ostarjelim i nemoćnim članovima obitelji, zbog predbračnog i izvanbračnog seksualnog života i td.

Koliko bi ljepše izgledala lica ljudi koje susrećemo na ulici, na radnom mjestu ili susjedstvu, da mnogi od njih nisu ranjeni ovim i raznim drugim grijesima!

Nažalost, neki zaručnici još uvijek u sebi nemaju živu vjeru u Boga. Vjeru si zamišljaju kao neki običaj, kao neki "folklor", ostavljen za dio dana, dio tjedna, dio godine, a možda tek za dio svoga života - za starost, ako ju uopće dožive. Boga su si ostavili tek za neku "rezervu", ako se nekada razbole, ako se nekada dogodi fizička ili psihička trauma ili materijalna tragedija. Međutim, mi po katoličkoj vjeri moramo živjeti doslovno svaki trenutak svoga života.

Dok se zaručnike promatra kako pažljivo slušaju predavanja na tečajevima pripreve za brak u crkvi, kako izgledaju dok ulaze u crkvu na vjenčanje, čovjek bi pomislio da su svi oni zaista pobožni i da su se zaista svi opredjelili za Isusa Krista. Međutim, već dok izlaze iz crkve nakon vjenčanja, neki od njih se bave raznim praznovjerjima, dogovorili su si već unaprijed poganske običaje, naručili su bezobrazne, bestidne svirce, složili su se s pjesmama na svadbi koje su besramne i na razne druge načine, po svome sadržaju, protukršćanske. Ponegdje se već događa da ovaj novi bračni par izvodi pred svatovima i pred kamerama grozne prostote. Odmah postaje jasno kolika je to pustoš u njihovoj duši, kako su duboko propali još i prije svoga vjenčanja, kako ne poštuju sebe i svoje dostojanstvo, kako ne poštuju zapravo niti samu katoličku vjeru u kojoj su kršteni. Ranije su se možda ta djevojka i taj mladić molili Bogu da im podari osobu za sretan brak, a sada, na početku svoga braka, od Boga se okreću i misle da će biti dovoljno životariti poganski, poput brojnih svojih susjeda i prijatelja, uzdajući se samo u sebe, u svoje jadno, ranjivo i krhko tijelo, u neku društvenu i poslovnu karijeru ili u materijalna bogatstva.

Opasnost za ove supružnike postaje još očitijom, kada shvatimo da su oni već okruženi brojnim pojedincima, pa i institucijama što su se s njima bavili, a planiraju se i dalje baviti na taj način da upropaste njihovu ljubav, zdravlje, plodnost, brak, pa i ono vjere što još uvijek imaju u duši. Kolikom zlu su već bili izloženi ili će tek biti izloženi od strane svojih vršnjaka, nekada čak i od

članova vlastite obitelji, od lošeg mentaliteta sredine, brojnih školskih udžbenika i programa, od tolikih osoba iz "medicine" i "farmacije", od lošeg državnog zakonodavstva, časopisa, glazbe, filmova, interneta, radija, televizije itd.!

Nije dakle dovoljno pouzdati se samo u trenutno fizičko zdravlje, ljepotu, zaljubljenost i ekonomsku sigurnost. Potrebno je još i mnogo više da bi se spasilo dušu, izbjeglo nepotrebne bolesti i probleme, svladalo sva iskušenja koja dolaze u životu, sačuvalo zaručnicu, a poslije i bračnu ljubav čistom, neokaljanom, onakovom kakovu želi dragi Bog koji nas je stvorio, a koji je i predvidio ljubav i sveti Sakrament ženidbe.

Svaki grijeh narušava našu vezu s Bogom, a uz štetne posljedice na duši, ostavlja još i brojne druge, čak i materijalne naravi. Možemo otvoreno reći da je uzrok mnogim bolestima grijeh. Tako nepotrebno trpi i brak te u širem smislu obitelj i zajednica. Međutim, život u milosti posvetnoj omogućuje nam blisku komunikaciju i suradnju s dragim Bogom, a to nam olakšava sve životne teškoće, čuva nas od brojnih problema, pa i od raznih bolesti.

Budimo sretni i Bogu zahvalni što smo katolici. Samo Katolička Crkva je sačuvala puninu istine. Ona nas uči vjeri, objašnjava nam kako treba živjeti, pruža nam Svete Sakramente, uči i potiče nas moliti se Bogu, a trudi se i na brojne druge načine pomagati u rješavanju konkretnih teškoća koje se ljudima dogode

A ako nas nekada razočaraju i ljudi, trebamo znati da nas dragi Bog ipak neće nikada razočarati. Kod Njega ćemo pronalaziti snagu i puteve za rješavanje problema koje nismo u stanju riješiti vlastitim sposobnostima. Sjetimo se da je Isus učinio svoje prvo javno čudo upravo onda kada je htio pomoći mladom bračnom paru u Kani Galilejskoj, koji se našao u nevolji. Tako je spreman pomagati i danas onim zaručnicima i supružnicima koji mu se obraćaju.

Čuvanje zdravlja

Iako ne možemo izbjeći sve bolesti, iako čovjek ipak jednoga dana umire, svi ćemo se sigurno složiti da je velika šteta nepotrebno se razboljeti, odnosno prerano umrijeti.

Za čuvanje zdravlja treba se dovoljno **odmarati** i spavati, ali ipak ne previše da se čovjek ne ulijeni... Koliko zdravstveno stanje već dopušta, treba se baviti i **fizičkim aktivnostima**.

Postoje brojne **zarazne bolesti** od kojih se može i umrijeti, a od kojih se čovjek ne bi zarazio da se je poštivalo čistoću. Dakle, prije jela treba prati ruke. Brojne zarazne bolesti se prenosi kada se pije iz tuđe neoprane čaše ili boce. Treba redovito **prati zube**, a najmanje navečer prije spavanja. Četkice za zube članovi obitelji trebaju držati odvojeno, ne smije ih se posuđivati.

Mnoge opasne bolesti, prerana smrt, pa i nepotrebno materijalno osiromašenje se pojavljuju zbog pušenja, alkoholizma i droge. Takove ljude se teško izliječi. Zbog toga veće sada, prije vjenčanja treba od toga biti slobodan i paziti da se s tim ne počme niti nekada kasnije.

Spomenimo neke od **posljedica pušenja**: ubrzano starenje, prerana smrt, bronhitis, emfizem, smanjenje površine pluća za prijenos kisika, nedostatak zraka, rak usnice, jezika, grla, pluća, želuca, mokraćnog mjehura. Sužavanje krvnih žila zbog bolesti arterioskleroze javlja se ranije i u većoj mjeri, a s tim u vezi onda dolazi do moždanih i srčanih udara, gangrene noge i sl.

Pušenje šteti plodnosti muškarca. Poznati su slučajevi da je neplodan bračni par ipak postigao začecje kada je suprug prestao s pušenjem.

Pušenje vrlo šteti i djetetu prije rođenja, čak ako majka ne puši, ali boravi u zadimljenoj prostoriji. Takova se djeca u prosjeku rađaju slabije tjelesne težine. U trudnoći treba izbjegavati i kavu, jer i ona štetno djeluje na dijete.

Neke od **posljedica alkoholizma** su: oštećenje mozga, ledne moždine i živaca, ciroza jetre, "voda" u trbuhu, povraćanje krvi, delirium tremens (alkoholno ludilo), razni psihički poremećaji, sklonost izazivanju konflikata, patološka ljubomora, agresivnost, sklonost svađama, tući, psihičkom traumatizmu, prometne nesreće, poremećaj međuljudskih odnosa u obitelji, gubitak ugodne obiteljske atmosfere, gubitak ugleda u svojoj sredini, pa i u očima vlastite djece, djeca se počinju stidjeti svojeg roditelja – pijanice, itd.

Kod muškarca se zbog povremenog ili trajnog opijanja pojavljuje znatno veći postotak oštećenih spermatozoida. Ako takav spermatozoid oplodi jajnu stanicu, dijete se može roditi s većim ili

manjim anomalijama.

Danas imamo veći uspjeh u trajnom izlječenju od raka, nego od alkoholizma. Liječenje je dugotrajno, a treba liječiti sve članove obitelji. Mora se paziti da se niti ne postane alkoholičar. Svi su alkoholičari počeli s malim dozama. Alkoholičaru se ne smije davati da pije alkoholna pića.

Od **droge** se čovjek još rjeđe izliječi. Ne smije se uzeti nikada nikoju drogu. Treba graditi lijepu atmosferu u obitelji da se djeca osjećaju voljenom i da jedva čekaju kada će doći kući iz škole. Ako je kod kuće neki nered i djeca se ne osjećaju voljenom, postoji opasnost da će početi tražiti nadomjestak roditeljske ljubavi na krivom mjestu, među lošim društvom gdje se netko možda već i drogira. S djecom roditelji trebaju provoditi dovoljno vremena, ne smiju im davati previše novaca, trebaju paziti kamo djeca odlaze, s kim se druže, kada i s kime se vraćaju.

Djeci kojima nije lijepo kod kuće, koja se ne osjećaju dovoljno voljenom od strane roditelja, treba reći neka ipak roditeljima oprostite, neka budu strpljivi pa će odrasti i tada si organizirati život u boljim uvjetima. I ono dijete koje se ne osjeća dovoljno voljenim, ipak je vrlo dragocjeno. Neka se poštuje, neka bude dobar katolik, neka se kloni svakog grijeha i lošeg društva. Treba činiti dobra djela kršćanskog milosrđa, iskorištavati svoje talente na slavu Božju i dobrobit ljudi. Kada god je potrebno, treba se povjeriti dobrom svećeniku, ali se čovjek nikada ne smije uništavati ni na koji način.

Osoba koja prakticira kršćanski život, lakše se odupre brojnim napastima, pa i drogi.

Treba se čuvati i **tabletomanije**. I to je teška ovisnost koja se pogotovo često javi kada si čovjek sam kupuje tablete za živce i pokušava biti "sam svoj majstor". Ipak, ima i liječnika koji su krivi zbog čega se je kod nekoga pojavila ova ovisnost. Naravno da postoje psihičke bolesti zbog kojih se zaista treba čovjek liječiti, možda i duže vrijeme, čak netko i doživotno. Ali, treba staviti naglasak na to da čuvamo svoje psihičko i psihičko zdravlje. Čuvamo ga kada idemo na vrijeme spavati te izbjegavamo lošu glazbu, loše filmove, emisije i štampu, kada vodimo računa o načinu komuniciranja s ljudima, pogotovo s članovima obitelji, da ne bi bilo vrijeđanja i psihičke traume. Čuvamo ga kada imamo čistu savjest i kada raskajani idemo na Sv. Sakrament ispovijedi kod svećenika koji ima pravo u Božje Ime otpuštati grijeha. Mnogi ljudi idu tražiti pomoć za svoje psihičke probleme kod psihijatra, a zapravo oni trpe posljedice svojih grijeha koje nisu ispovijedili.

Već smo spomenuli **problem psihičkog traumatizma**. Potrebno se je s poštovanjem i ljubavlju odnositi jedan prema drugome. Ljudska riječ je snažna. Ona može čovjeka ohrabriti, uljepšati mu dan i život, ali ga isto tako može i jako povrijediti. Za vrijeme jake psihičke traume, pogotovo ako ona traje duže vrijeme, u mozgu žrtve čak umiru neke stanice zbog prevelikog ulaska kalcija. Mogu se pojaviti i ozbiljne psihičke, pa i fizičke bolesti. Prije nego što se nešto kaže, treba promisliti, te ocijeniti kada i na koji način reći. Treba biti u stanju i oprostiti.

Kod odnosa prema djeci, ne znači da im smijemo dopustiti da se ponašaju kako im padne na pamet. Nekada ih se mora ukoriti, pa i kazniti. Međutim, ne smije ih se kažnjavati previše, a i kod kažnjavanja dijete treba znati da ga roditelji ipak vole i da ga se ne odriču.

Mnogi ljudi ostaju invalidi ili čak poginu zbog **prometnih nesreća**, a to onda znači da mnogi zbog toga ostanu bez svoga supružnika, roditelja ili djeteta. Najčešći razlozi prometnih nesreća su prebrza vožnja i pijano stanje. Ne smije se voziti kada je čovjek pospan niti pod utjecajem nekih lijekova. Treba voziti tako da smo u stanju ispraviti tuđe greške. U prebrznoj vožnji to se često ne uspjeva. Kada naiđemo na prometnu nesreću ili ugledamo čovjeka koji leži na ulici, ne smijemo proći, nego se obavezno moramo zaustaviti i dokazati svoje kršćanstvo zauzimajući se za zaštitu života i ovih ugroženih ljudi.

Mnogi ljudi gube život i zdravlje zbog **preobilne i nekvalitetne prehrane**. Zdravija je kuhana nego pečena hrana. Dimljena i "reš" pečena hrana ima sastojke koji potiču nastanak raka. Njih se djelomično može neutralizirati ako se istovremeno s korištenjem takove hrane uzima C vitamin, kojega npr. ima u svježem voću i povrću.

Nije dobro pretjerivati u mesu. Od svega mesa, najmanje štetnih sastojaka ima u morskoj ribi. Treba jesti dovoljno voća i povrća koje nije uništeno pesticidima. Kupljeno voće i povrće treba prije upotrebe jedno vrijeme držati nakvašeno u vodi da se s površine lakše operu pesticidi.

Zbog štetnog djelovanja na zdravlje, treba izbjegavati umjetno sladilo aspartam kojega postavljaju u brojna bezalkoholna pića.

Trebalo bi više jesti povrće brokolu, jer ona ima prirodni sastojak koji čuva od raka. Ona je slična karfiolu, samo što je zelene boje. Potrebno je barem povremeno koristiti maslinovo ili bučino (bundeveno) ulje.

Ima slučajeva da žena na krivi način pokazuje ljubav prema svome mužu, pa mu svaki dan priprema vrlo ukusna raznovrsna jela, nagovara ga da dođe jesti i kada nije gladan, a kada dođe jesti, ona mu sama izvadi više nego što bi on htio. I još ga na koncu nagovara da uzme nešto što je ostalo, da se ne baci. Treba međutim biti svjestan da se od pretjerane prehrane može dobiti i smrtonosne bolesti.

Dok je riječ o zdravlju, treba misliti i na **ostarjele i teško bolesne** članove obitelji, pa i one koji nisu članovi obitelji. Njima treba redovito i na vrijeme zvati svećenika radi Svetih Sakramenata, ali treba zvati i dobrog liječnika. Ako jedan liječnik nije dobar, treba zvati drugoga. Nekada starca treba odvesti i u bolnicu. Tamo ga se onda mora posjećivati svakoga dana, da bi se medicinsko osoblje o njemu bolje brinulo. Nažalost, ima doktora i sestara koji, kada primjete da teškog bolesnika – starca rijetko tko posjećuje, ne ulažu truda za otkrivanje i liječenje bolesti, nego ga samo uspavaju tabletama ili injekcijama i takav čovjek zanemaren za par dana umre zbog upale pluća, rana od ležanja, ili od gladi i žeđi.

Mnogi od sadašnjih zaručnika će uskoro trebati njegovati u svojem domu ostarjele članove obitelji. Nemojte dopustiti da umru zbog Vaših grešaka i propusta. Nažalost, susretao sam slučajeve da se ljudi više trude oko higijene, prehrane i liječenja krava i svinja, nego svojih vlastitih roditelja, djedova ili baka. Tako se ne smije ponašati. Svaki starac je težak na svoj način još i dok ne padne na bolesničku postelju. Ipak, prema njima trebamo biti blagi i strpljivi, te im pokazivati kršćansku ljubav kroz brigu za spasenje njihove duše, kroz prehranu, njegu, lijepu riječ, liječenje, kontrole i sl.

Poštivanje predbračne čistoće i bračne vjernosti

Glavni razlog za poštivanje Božjih zapovijedi “Ne sagriješi bludno!” i “Ne poželi tuđeg ženidbenog druga!”, je briga za svoju i tuđu dušu. Dragi Bog želi da naše tijelo bude što dostojniji Hram Duha Svetoga. Zbog toga nam je i dao svoje zapovijedi.

Seksualni život, a to znači ono što predstavlja seksualno uzbuđivanje, ne smije se provoditi prije niti izvan braka kojega blagoslovi dragi Bog i koji je nerazrješiv do smrti jednoga od supružnika.

Postoje međutim već i grijesi u besramnim mislima, željama, planovima, razgovorima, pornografiji, pjesmama, kazališnim predstavama, gledanju ili slušanju sramotnih emisija, zatim razni grijesi ne samo na nudističkim, nego sve više i na “običnim” plažama, zatim u nedoličnom odijevanju na raznim mjestima, u razgoličenoj “modi”, i sl.

Sasvim sigurno da ima razlike među poljubcima. Međutim, do vjenčanja, tj. dok Bog ne blagoslovi brak, treba izbjegavati one poljubce koji predstavljaju seksualno uzbuđivanje, kao što je npr. "filmski" poljubac.

Takav poljubac već predstavlja dio seksualnog odnosa. Za vrijeme njega, pojavljuju se različita zbivanja u tijelu, koja je dragi Bog predvidio da se događaju tek u braku, kako bi se ostvario bračni odnos u kojemu si supružnici pokazuju na poseban način ljubav, a preko kojega oni s dragim Bogom sudjeluju u začecu djece. Ne smije se od braka krasti ono što pripada samo braku.

Može se i mora živjeti u predbračnoj suzdržanosti i bračnoj vjernosti. Takav život olakšava zaručnicima da se u slobodi, čistog srca, na određenoj distanci bolje upoznaju i da izbjegnu kasnije nepotrebne probleme u braku. Mladić je rekao djevojci da ju voli i to je dovoljno. Djevojka je rekla mladiću da ga voli i to je dovoljno. Ako su zaista jedno za drugo, nije potrebno previše odgađati brak, pa kada im ga Bog blagoslovi, imat će priliku dokazati svoju ljubav i na poseban način, kroz bračne odnose.

Grijesima na seksualnom području, ljudi si smanjuju vjerojatnost sretnog braka. Često takove veze i pucaju, pa osoba dolazi sve siromašnija pred budućeg supružnika. A tko će to biti budući supružnik, zaista se ne zna sve dok se zajedno ne dođe pred oltar.

Čak kada bi oni bili sasvim uvjereni da će se vjenčati, ipak se prije braka ne smije živjeti onako kako se živi u braku.

Nepoštivanjem predbračne suzdržanosti i bračne vjernosti, ljudi se zaražavaju brojnim spolno prenosivim bolestima. Neke od njih su neizlječive, a od nekih se može umrijeti. Zbog nekih zaraza,

ako se na vrijeme ne izliječe, kao što ćemo u slijedećem tekstu vidjeti, umire i nevino nerođeno dijete.

U početku ćemo nabrojiti najčešće spolno prenosive bolesti, a to su: sifilis (lues), gonorrhea (tripper, kapavac), Ulcus molle (meki šankr), Lymphogranuloma venereum (tzv. četvrta spolna bolest), Granuloma inguinale, Urethritis non-gonorrhoeica (najčešće uzrokovan Chlamydiom Trachomatis, Mycoplasmom Hominis, Ureaplasmom urealyticum, Trichomonasom vaginalis, Candidom albicans ili Herpesom genitalis), Vaginosis bacterialis, Herpes simplex genitalis, Condylomata acuminata (bradavice u genitalnom području uzrokovane Humanim papiloma virusima), Molluscum contagiosum, infekcije izazvane cytomegalovirusom, zarazna žutica (pogotovo su česte i opasne B i C, a prenose se već i poljupcem), Candidiasis, Scabies (svrab, šuga), Phthiriasis pubis (stidne uši) i AIDS.

Ovom prilikom ćemo se zadržati nešto detaljnije samo na tri bolesti:

1. Zaraza Chlamydiom trachomatis. Radi se o bakteriji koja ulazi u stanice čovjeka, a danas je vodeći uzročnik spolno prenosivih bolesti. Više od polovine zaraženih muškaraca i žena ne osjećaju simptome. Upravo su oni česti izvor zaraze za druge.

Ova bakterija je odgovorna za 30 – 50 % upala mokraćne cijevi kod muškarca koje nisu uzrokovane gonoreom, a najčešći je uzročnik upale epididimisa i prostate kod muškaraca do 35 godina.

Ona uzrokuje 60 % upala grlića maternice (cervicitisa) koje nisu uzrokovane gonoreom i najčešći je uzročnik uretralnog sindroma kod spolno aktivnih žena.

Iz upale grlića maternice (cervicitis), ova bakterija se širi i na više, pa tamo izaziva upale u maternici (endometritis), jajovodima (salpingitis), pa čak i u maloj zdjelici (tzv. zdjelična upalna bolest ili PID – Pelvic Inflammatory Disease). Zbog upala u jajovodima pojavljuju se priraslice koje su nekada odgovorne za pojavu trajne neplodnost. Nekada ipak dođe do začeca, ali dijete koje se je začelo u jajovodu, zapne u priraslicama, ne stigne kako bi trebalo u maternicu, pa se pojavi tzv. izvamaternična trudnoća. Kada se upala proširi na malu zdjelicu, u njoj se znaju pojaviti priraslice između jajovoda, jajnika, maternice i crijeva. Takove žene imaju stalne jače ili slabije bolove u donjem dijelu trbuha s čestim probavnim tegobama i teškoćama s mokrenjem.

Smatra se da Chlamydia trachomatis može uzrokovati rak maternice, pogotovo kada je udružena s drugim faktorima, kao što su pušenje, druge infekcije, pad imuniteta, predbračni seksualni život itd. Kod muškarca zaraženog s ovom bakterijom dolazi do oštećenja stvaranja spermatozoida, smanji se njihov broj, a poveća postotak abnormalnih spermatozoida. Zbog toga je smanjena plodnost takvih muškaraca.

Chlamydia trachomatis se vrlo često prenese i kod onih koji su bludno ili preljubnički griješili uz upotrebu prezervativa.

Uz infekcije uro-genitalnog područja, ova bakterija izaziva još i druge bolesti kao što su očni trahom, infekcije djece kod poroda i inkluzijski konjunktivitis djece i odraslih (serotipovi od D do K). Limfogranuloma venereum je uzrokovan L tipom bakterije, a različiti urogenitalni sindromi uzrokovani su uglavnom serotipovima D i E (Kuo et al.1983)

Zaraza Humanim papiloma virusom (HPV).

U SAD-u, gdje se više provode kontrole, ustanovljeno je da je ovim virusom već zaražena polovina onih mladića i djevojaka koji su imali predbračne seksualne odnose. Sve više zaraženih ima i u Hrvatskoj.

Postoji više od 80 različitih tipova ovog virusa. Neki od njih izazivaju bradavičaste tvorbe – tzv. kondilome u rodnici, grliću maternice te na vanjskim spolnim organima muškarca i žene.

Bradavičaste tvorbe se javljaju kao znak zaraze tek kod nekih, uglavnom niskorizičnih tipova ovog virusa. Neki od tipova HPV-a, kao 31, 33 i 35 imaju srednji rizik za izazivanje raka maternice, a visokorizični tipovi su 16 i 18. Tip 16 izaziva tzv. planocelularni, a tip 18 izaziva tzv. adenokarcinom (rak) grlića maternice.

U preko 90 % žena koje imaju rak grlića maternice, ustanovljena je zaraza HPV-om, pa se zbog toga ovaj rak danas ubraja u spolno prenosive bolesti.

Kod žena na zarazu HPV-om signalizira tzv. Papa test gdje citolog uoči postojanje atipičnih

stanica tipa koilocita.

Papa test je u stanju rano otkriti rak grlića maternice. Za njegovo izlječenje nekada je dovoljna tzv. konizacija gdje se odstranjuje dio grlića maternice, a nekada treba odstraniti i cijelu maternicu. Nekada nije dovoljno niti ovo.

Većina zaraženih nisu niti svjesni zaraze. HPV je proširen široko na koži. Prenosi se s prezervativom kao i bez njega.

Mladić nemoralnog života najčešće nije niti svjestan da je zaražen. Oženi, se, govori supruzi da ju voli, a zapravo ju na neki način ubija, jer ju zarazi HPV–om od kojeg ona, kada dobije rak maternice može umrijeti, ako ga se na vrijeme ne otkrije. Slično se odnosi i na brojne druge bolesti.

Ima i djevojaka kojima je na operaciji odstranjena maternica zbog HPV–a i raka maternice. Ostale su doživotni invalidi.

AIDS – SIDA.

Radi se o smrtonosnoj i neizlječivoj bolesti koju izaziva virus HIV. On postupno uništava imunološki sustav čovjeka razarajući tzv. CD 4 limfocite, pa se pojave različite zarazne bolesti i maligni tumori.

Tri do šest tjedana nakon zaraze pojavi se tzv. akutna HIV infekcija. Nakon toga slijedi faza bez naročitih simptoma koja može trajati godinama do pojave uznapredovale faze tzv. HIV bolesti.

Većina zaraženih kroz duže vrijeme nije niti svjesna zaraze. Od svih zaraženih četvrtina oboli od tipičnih znakova AIDS–a u prvih pet godina, a u deset godina polovina. Ostali primijete SIDU do dvadesete godine nakon trenutka zaraze.

Mnogi koji se nepošteno ponašaju nemaju niti hrabrosti za testiranje. Čuje se da među onima koji se testiraju i shvate da su zaraženi, ima i takovih koji tek kreću u još veću akciju želeći osuditi na smrt što više drugih osoba.

Testiranje ne pruža potpunu sigurnost, jer nakon zaražavanja test ne pokazuje odmah da je došlo do zaraze. Ako uobičajeni test na AIDS ne pokaže zarazu šest mjeseci nakon događaja gdje se je posumnjalo na mogućnost zaraze, obično se smatra da do zaraze nije došlo. Ipak, ima i rjeđih slučajeva da test otkrije zarazu tek nakon 6 mjeseci.

Ova bolest se prenosi ne samo kod homoseksualaca nego i heteroseksualno.

Broj virusa koji je dovoljan za zaražavanje nije utvrđen, pa se treba čuvati i najmanjih doza. Već se i Europom širi poseban E tip virusa SIDE koji se prenosi još lakše nego oni drugi.

Zamislimo samo kolika opasnost vrebala ukoliko je netko u napasti da se ponaša tako kako do prijenosa SIDE ili neke druge bolesti može doći. Obično nije poznato s kime se je ta druga osoba možda već ranije tako ponašala, a ta pak osoba, ili te osobe s kime su se možda ranije tako vladale itd. Riziko da se dobije SIDA ili druga bolest je takav kao da se je sa svima njima, što se nalaze u lancu kojemu se ne zna niti kraja niti konca, imalo pojedinačno vezu! Ako je samo jedna od tih osoba bila zaražena, lako je tu bolest prenijela na slijedeću, ova na slijedeću itd., a možda nitko još nije niti svjestan da je uopće zaražen!

HIV se razmnožava u bijelim krvnim stanicama limfocitima, a one su prisutne ne samo u krvi, nego i u svim tjelesnim izlučevinama, pa i tamo gdje se ne vidi da je nešto "krvavo". Kada se vidi da je nešto krvavo, onda se to vidi zbog crvene boje koja dolazi od željeza, tj. hemoglobina koji se nalazi u eritrocitima. U slini se svake minute pojavi milijun novih limfocita, a ako je prisutna upala u ustima, onda se u minuti pojavi i 10 milijuna limfocita. Već i jedan jedini limfocit kod zaražene osobe sadrži mnoštvo virusa - uzročnika SIDE.

Prvi znakovi SIDE se često javljaju baš u ustima, u obliku bijelih naslaga, krvarenja, upala sluznice i desni, kroz koje limfociti i virusi još više izlaze. Često je upravo stomatolog prva osoba koja posumnja da netko boluje od AIDS-a zbog uočenih spomenutih simptoma. Nezaraženi ljudi također, praktički uvijek, imaju u ustima neku ranicu od pranja zubi, oštrije hrane, pokvarenog zuba, upale i sl. kroz koju virusi još lakše ulaze.

Centar za kontrolu bolesti SAD-a govori: *"... HIV je izoliran iz krvi, sline, suza, mokraće, sjemena, cerebrospinalne tekućine, majčinog mlijeka, te iz tkiva zaraženih ljudi...Koža, naročito kada se ograđa, poreže ili oguli, upale kože i druga oštećenja, kao i sluznice oka, nosa, usta, a moguće i dišnog puta (dušnik, bronhi, pluća), trebaju se smatrati kao mogući putevi ulaska virusa."*

(Morbidity and Mortality Weekly Report, Atlanta-GA, US Dept. of Health, Education and Welfare, 1. IV 1988, Vol. 37, No. S-4).

Danas znamo da čovjek u krvi i svojim izlučevinama ima u raznim fazama bolesti različite količine virusa. Sigurno da ima i razlike među poljupcima. Ali, iz svega navedenog, jasno je da neki poljubac može prenijeti zarazu. Poljubcem se prenosi razne vrste žutica, tuberkulozu, infektivnu mononukleozu i brojne druge bolesti.

Moramo upozoriti na jednu opasnu pojavu, a to je da se danas u Hrvatskoj i u raznim drugim zemljama, pod maskom navodne borbe protiv AIDS-a i drugih zaraza, reklamom prezervativa zapravo provodi kampanja protiv rađanja djece. Treba upozoriti roditelje, odgojitelje i ostale ljude da se tome odlučno usprotive.

Bez ikakove sumnje, danas se zna da se AIDS-om može vrlo lako zaraziti i preko upotrebe prezervativa i to ne samo zbog mogućnosti zaraze nekim poljubcem, nego i zbog drugih razloga.

Već je od ranije poznato da od 100 bračnih parova koji upotrebljavaju griješno sredstvo prezervativ s ciljem izbjegavanja začeca, u godini dana do začeca ipak dođe prosječno kod njih 17. Međutim, žena može ostati trudna samo nekoliko dana u mjesecu, a AIDS-om se može zaraziti svakog dana. Osim toga, ova plastika ima mikropukotine 5-50 mikrona, dok je uzročnik AIDS-a puno sitniji, svega 0,1 mikrona. Međutim, kada bi netko danas-sustra i otkrio prezervativ koji uvijek štiti od AIDS-a, on ipak ne bi štitio od grijeha. A upravo grijeh je ovdje najveći problem.

Reklama prezervativa je dovela ne samo do lažne sigurnosti da se tako neće prenijeti AIDS, nego je zbog poticaja na nemoralni život dovela do strahovitog razbuktavanja i brojnih drugih zaraza koje se prenose preko prezervativa.

Američki nacionalni institut za zdravlje je još 1996. god u dokumentu "Consensus Statement on Cervical Cancer" utvrdio da upotreba barijernih metoda kontracepcije u koje spada u prezervativ, ne potvrđuje da bi se time sprečavalo širenje HPV-a.

Iz dokumenta "Workshop Summary" iz 2000. god. kojega je izradio isti Nacionalni institut za zdravlje, zajedno s "National Institute of Allergy and Infectious Diseases" i s "Department of Health and Human Services" vlade SAD-a, vidi se da nema niti kliničkih potvrda da bi prezervativ štitio od zaraze sifilisom, herpesom i Chlamydiom Trachomatis.

Katoličkoj Crkvi je i te kako stalo da se sačuva zdravlje. U dokumentu Papinskog Vijeća za obitelj "Ljudska spolnost: istina i značenje" iz 1995. piše: *"Još se jedna zloraba primjećuje kad se želi pružiti spolni odgoj, tako da se, i crtežima, djecu uči o svim intimnim pojedinostima spolnih odnosa. Danas se to često događa s obrazloženjem da se želi ponuditi odgoj za tzv. "sigurni seks", posebno u odnosu na širenje SIDA-a (AIDS-a). U tom kontekstu roditelji trebaju također odbiti promicanje takozvanoga "safe sex-a" (sigurnog seksa) ili "safer sex-a" (sigurnijega seksa), opasne i nečudoredne politike, utemeljene na varljivoj teoriji da prezervativ može pružiti odgovarajuću zaštitu protiv SIDA-e (AIDS-a). Roditelji trebaju inzistirati na uzdržljivosti izvan braka i na vjernosti u braku kao jedinom pravom i sigurnom odgoju za zaštitu od takve zaraze".* (139).

Činjenica je da se paralelno, uz reklame prezervativa ipak uočava veliko širenje AIDS-a, tako da je u nekim zemljama Tropske Afrike zaraženo već preko polovine stanovnika mlađe dobi. U Tropskoj Africi najmanje zaraženih je u Ugandi, gdje se nisu provodile reklame prezervativa kao u drugim zemljama toga područja, nego je vlast podržavala odgojne programe protiv predbračnih i izvanbračnih seksualnih odnosa.

U posljednje vrijeme u Afriku dolazi sve više novčanih sredstava za programe borbe protiv SIDA odgojem za predbračnu suzdržljivost i bračnu vjernost, bez reklame prezervativa.

Posljednjih nekoliko godina, po državnim školama SAD-a, na državni trošak, osobito su se proširili tzv. "abstinence only" programi, gdje se ne reklamira prezervativ niti druga sredstva, nego se samo govori o štetnim posljedicama predbračnog seksualnog života i o prednosti suzdržanosti do braka.

Uzročnik AIDS-a (HIV) u nekim uvjetima izvan tijela živi preko dva tjedna, tako da opasnost postoji i kod neodgovornih stomatologa, kirurških struka, brijača, pedikera i sl., koji rade s nesterilnim instrumentima i ne pridržavaju se strogih pravila asepsa.

Nije dobro brijati se kod frizera, jer on može nesterilnom britvom s ranije mušterije prenijeti AIDS ili žuticu kada povrijedi kožu slijedećeg čovjeka. Zbog toga je u nekim zemljama već zabranjeno brijanje u frizerskim salonima.

Transfuzija krvi još uvijek ne predstavlja potpunu sigurnost, jer test, kao što smo već rekli, ne može otkriti zarazu odmah čim je ona nastupila, nego u najvećem broju slučajeva daje sigurnost tek 6 mjeseci nakon događaja gdje je mogla nastupiti zaraza.

Dok je riječ o AIDS-u, treba napomenuti da u slučaju kada je zaražena trudnica, postoji mogućnost da se zaraza novorođenčeta smanji na manje od 2 %

Postupak se sastoji u tome da se zaraženoj trudnici prije poroda daju određeni protuvirusni lijekovi, da se porod prema potrebi obavi carskim rezom umjesto prirodnim načinom, da se nakon poroda djetetu odmah nastavljaju davati antivirusni lijekovi, te da ga se, umjesto dojenjem, hrani umjetnom prehranom. Ako se o ovome ne vodi računa i spomenuti postupak ne provodi, onda od zaraženih trudnica bude zaraženo 15 – 40 % novorođenčadi.

Računa se da su u Hrvatskoj zaražene tisuće i tisuće osoba. Većina njih nije niti svjesna zaraze, jer se premalo provodi testiranje. Očito je da bi se prije vjenčanja i mladić i djevojka već samovoljno trebali otići testirati. Kao što je već objašnjeno, netko se je mogao zaraziti i bez svoje krivice, pa i bez svoga znanja. Pogotovo bi se prije vjenčanja trebali otići testirati na AIDS i druge spolno prenosive bolesti oni koji su ranije već provodili seksualni život. Mnoge osobe nose uzročnike opasnih bolesti s kojima ugrožavaju život svoga budućeg supružnika pa i djece, a toga nisu svjesni jer ništa ne osjećaju. Testovi ipak i kod takovih mogu otkriti zarazu. Mnoge od takovih bolesti se ipak mogu izliječiti ako se na vrijeme otkriju. Međutim, ako je netko zaražen AIDS-om trebao bi biti toliko pošten da shvati da ne smije nikoga ubiti. Ulazak takove osobe u brak s nezaraženom osobom, značio bi njeno ubijanje, a to se ne smije.

Iz svega ovoga se jasno vidi u kolikoj su prednosti da će sačuvati zdravlje i plodnost osobe koje ne stupaju u predbračne seksualne odnose, te koje žive svoj bračni život vjerno, čisto, kako je to dragi Bog i predvidio.

Dobro nam došao novi živote!

Uz međusobnu ljubav supružnika, jedna od izvanredno važnih svrha braka je i sudjelovanje s Bogom u stvaranju novih ljudi. Pri tome se muž i žena trebaju ponašati u skladu s Božjim stvaralačkim naumom, tj. s Božjim zakonom kojega naučava Katolička Crkva. Na dijete roditelji trebaju gledati kao na Božji dar kojega treba vrlo cijeniti, ali se zbog toga ipak ne smije uzoholiti.

U Sv. Pismu, Davidovom psalmu (139,13-15), nalazimo zahvalno klicanje Bogu:

*“ Jer ti si moje stvorio bubrege,
satao me u krilu majčinu.
Hvala ti što sam stvoren tako čudesno,
što su djela tvoja predivna.
Dušu moju do dna si poznavao,
kosti moje ne bjehu ti sakrite
dok nasatjah u tajnosti
otkan u dubini zemlje.”*

Ako Vam, dakle, dragi Bog pošalje dijete, budite mu zahvalni. Uzmite dijete na ruke, dopustite si suzu radosnicu...

Dok ga budete promatrali, pa čak ako bude i prirodno bolesno, nadam se da će Vam biti jasno da je ono vrednije od svih automobila, televizora, stoke, polja, kuća, fasada, svega namještaja, svih novaca i svega materijalnog bogatstva na svijetu!

Dijete ima ne samo usta koja jedu, nego i srce koje će voljeti oca i majku, ruke koje će brzo početi raditi. Ima i neumrlu dušu koja ima priliku da uz dobar odgoj, svoj dobar život i uz Božje milosrđe postigne vječni život na nebu! A, da bi do toga došlo, nije od presudnog značaja da li ćemo tih nekoliko godina života na zemlji biti bogati ili siromašni!

Iako ima siromašnih ljudi i obitelji, otvoreno možemo reći da nitko nije postao siromašan zbog djece. Do siromaštva dolazi zbog lijenosti, zbog rasipanja novca za alkoholizam, pušenje, hazardne igre i sl., zbog rata i progonstva, zbog krađe i korupcije ljudi na visokim položajima, pa propadaju

tvornice i poljoprivredna dobra, zbog nedostatka kršćanske ljubavi, poštenja i solidarnosti kod grupice onih koji su se obogatili na tuđi račun i sl. Ima mnogo siromaštva i zbog međunarodne politike u kojoj se zemljama žrtvama nameće da uvoze strane proizvode, pa domaće tvornice ne mogu prodavati vlastite, čak niti u svojoj zemlji, a kamoli na svjetskom tržištu. Slično je stanje i s poljoprivrednim proizvodima, pa siromaši selo.

Međutim, jasno je da za sve ove uzroke osiromašenja nisu kriva djeca. A, bez rađanja većeg broja djece, nemoguće je čak očekivati bolju ekonomsku budućnost. Neće se dogoditi da nam netko doveze pun vlak novaca i da radio pozove građane da dođu i uzmu koliko kome treba. Do više novaca doći će se tek ako se bude rađalo više djece i ako ih se bude dobro odgojilo, pa će ta djeca svojim radom stvoriti bolji ekonomski standard.

Bilo bi pogrešno očekivati tek od bogatih supružnika da rađaju brojnu djecu. Bogatih je prilično malo, a čak vidimo da oni u prosjeku rađaju još manje djece. Često ih još i loše odgoje.

Iako treba učiti i one materijalno bogatije da treba voljeti djecu, da ih se ne smije bojati, ipak mislim da za popravak demografskog stanja, najviše treba očekivati od onih siromašnijih u novcu, ali bogatijih u duši. Oni čak bolje razumiju o čemu im govorimo. Takovi su ljudi u povijesti najviše doprinijeli opstanku naroda i katoličke vjere na ovim prostorima rađanjem brojne djece i njihovim dobrim odgajanjem, a to će, nadam se i ubuduće.

Mnogi materijalno bogati ljudi su teški egoisti i u svojim srcima u prosjeku imaju čak manje ljubavi za djecu i manje su se spremni za njih žrtvovati nego oni siromašniji. Oni koji su gramzljivi za materijalnim bogatstvom, često počinju više služiti novcu nego dragom Bogu. Jadnici, misle da će ih više usrećiti onaj mrtvi namještaj u kući, zgrade, putovanja, štedne knjižice i godišnji odmori nego živa djeca. No, kada shvate da su pogriješili u jurnjavi za materijalnim bogatstvima, često im bude već kasno, jer je žena prirodno postala neplodna i ušla već u menopauzu.

Nažalost, mladim supružnicima je još uvijek teško u zemlji koja je na gospodarskom nivou poput Hrvatske, na pošten način, bez tuđe pomoći, vrlo brzo zaraditi toliko novca da si mogu podići pristojnu, prostranu, dobro namještenu kuću. Ne može se govoriti za sve, ali dio onih koji su to postigli, gazili su po životima svoje vlastite nerođene djece.

Očito je da se mora odgajati supružnike da prihvaćaju brojnu djecu i u skromnim materijalnim uvjetima.

Vrlo često, obitelj s brojnom djecom ipak prolazi kroz materijalnu krizu, ali ona ne traje jako dugo. Kroz suradnju s dragim Bogom, brigom za čistoću vlastite duše, međusobnom ljubavlju članova obitelji, brigom roditelja za djecu, poštenim i marljivim radom i dobrim odgojem, siromašna obitelj ipak izlazi iz siromaštva. Sigurno već i u svojoj blizini imamo takove brojne primjere.

Kada tata i mama svojoj već rođenoj djeci rode još kojega brata ili sestru, to svakome od njih znači čak i u materijalnom pogledu mnogo više nego da je svako od njih dobilo veliki novac na štednu knjižicu! Braća i sestre se pomažu međusobno u životu više nego što bi ih pomagale službe za socijalni rad ili krediti banaka. U brojnoj obitelji djeca stječu radne navike i razvijaju svoje talente, uče da se mora dijeliti ono što se ima. Najbolji učenici, studenti i stvaraoci su vrlo često upravo djeca iz brojnijih obitelji.

Dobro odgojena djeca pomažu svoje roditelje u starosti više nego što ih pomaže mirovina koju primaju od države. Sjećaju se da su im roditelji u djetinjstvu otkidali za život od sebe, a ne od svoga viška.

Život obično pokazuje da što god se djetetu pruži više materijalnog bogatstva, ono ga manje cijeni, a osim toga gubi i radne navike.

Očevi i majke koji su iz egoizma rodili malo djece, na taj način su egoizmu učili i onu djecu koju su rodili. To se često vidi kada roditelji ostare, pa ih se ta djeca žele što prije riješiti, ne pružaju im odgovarajuću ljubav, njegu i liječenje. Na sebičnost su se često naučili upravo od vlastitog oca i majke, dok su još bili maleni.

Po našim selima imamo mnogo osamljenih staraca koji su svojevremeno ulagali u štale i zemlju a ne u djecu. To jedno ili dvoje djece sada su tko zna gdje, zemlju sada obrađuju drugi, kuća ili štala s kojom su se nekad ponosili odavno je prazna, a u dvorištu raste korov. Slično je stanje i s osamljenim starcima u gradovima.

Kada se rodi više djece, veća je vjerojatnost da će među njima biti i onih vrlo dobrih, koji će se o svojim roditeljima brinuti i kada ostare, a neće ih bacati u staračke domove.

One majke i očevi što su rađali više djece, te su ih dobro odgajali, kada djeca odrastu, obično žive okruženi pažnjom i ljubavlju djece i unučadi, ponosni na svoje žrtve i odricanja koja su pružili za dobro djece.

Sjetimo se da je i Majka Božja bila siromašna, a Isusa je rodila u štali, bez struje, vodovoda i dječjih kolica. Vrlo siromašni su bili i ne tako daleki preci većine nas, pa su ipak rađali djecu. Zahvaljujući tome i mi smo se mogli začeti. Svatko od nas se je mogao začeti upravo zato što su se rodili doslovno baš svi oni krvni preci koje imamo, sve do Adama i Eve!

Unatoč ekonomskoj krizi, ipak nam je bolji standard nego što je bio prije pedeset, petsto ili pet tisuća godina. No, nikada Hrvati nisu rađali tako malo djece kao što rađaju danas.

Stanje se međutim može vrlo jednostavno popraviti. Ako netko sada misli da u svome srcu nema ljubavi za novo dijete, odnosno novu djecu, on tu ljubav može odmah zadobiti. Neka već sada u srcu odluči da će voljeti djecu i biti spreman za njih se žrtvovati i ljubav je već stigla. Ona je na neki način odluka.

Naučimo nešto i iz povijesti. Hrvatski je narod opstao i svatko od nas danas postoji upravo zato što su naši preci kroz stoljeća najtežih uvjeta turske okupacije, i u različitim drugim sličnim situacijama, bez ekonomske ili političke perspektive ipak rađali brojnu djecu.

Kada bi se zbog siromaštva smjelo ubijati djecu, onda bi bilo učinkovitije ubiti ono dijete koje je već rođeno i staro npr. 10 godina. Ono pojede i potroši više nego ono dijete koje se još nije rodilo. Naravno, zna se da se ne smije ubijati niti onu rođenu djecu.

Upitajte nekog veterinara da li je ikada doživio da mu je neki siromašni seljak došao i rekao: "*Gospodine doktore, ja sam vrlo siromašan čovjek, a moja krava je nažalost ostala stelna. Što ću ja sada? Neću imati čime hraniti niti tu kravu niti danas sutra tele. Dajte, napravite molim Vas abortus mojoj stelnoj kravi.*"

To se nije nikada dogodilo. Tele koje krava oteli može se prodati. Međutim, svako dijete je vrednije od sve teladi na svijetu!

Zapravo, ako analiziramo kako je čovjek građen u biološkom pogledu, ako se zamislimo nad njegovim umom, inteligencijom, talentima i sposobnostima koje je dobio od dragoga Boga, onda nam je jasno da je on stvoren takovim da se u životu treba i može brinuti za ostvarenje egzistencije i za savladavanje brojnih materijalnih poteškoća.

Ako čovjek fizički ne radi, ako samo miruje i leži, onda se ne razvija kako treba, propada, slabe mu mišići, postaje skloniji zgrušavanju krvi i upalama vena, porastu masnoća u krvi, moždanim i srčanim udarima, psihičkim poremećajima itd.

Slično je ako čovjek u bogatstvu zanemaruje i svoje brojne druge stvaralačke mogućnosti. Pogrešno je misliti da možemo osigurati sve što je potrebno s materijalne strane sebi i svojoj djeci, pa ćemo onda samo odmarati i uživati.

Podsjetimo se prispodobе koju nam je rekao upravo Isus: "*Nekomu bogatu čovjeku obilno urodi zemlja pa u sebi razmišljaše: "Što da učinim? Nemam gdje skupiti svoju ljetinu". I reče: "Evo što ću učiniti! Srušit ću svoje žitnice i podignuti veće pa ću ondje zgrnuti sve žito i dobra svoja. Tada ću reći duši svojoj: dušo, evo imaš u zalihama mnogo dobara za godine mnoge. Počivaj, jedi, pij, uživaj!" Ali Bog mu reče: "Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe! A što si pripremio, čije će biti? Tako biva s onim koji sebi zgrće blago, a ne bogati se u Bogu."* (Luka 12, 16–21)

Treba odgajati djecu za pošten rad kroz kojega će na slavu Božju, za dobrobit ljudi i spasenje svoje duše činiti dobro.

Netko spominje stambeni problem. Međutim, glavni stambeni problem je prisutan upravo u ljudskome srcu. Kada si ljudi u svome srcu izgrade prostor za novo dijete, odnosno za novu djecu, onda se daleko lakše postigne i onaj materijalni stambeni prostor.

Stambenih problema se susreće u gradu, ali njih gotovo da i nema na selu. Na selu je prisutan zapravo višak stambenog prostora. Ima mnogo praznih kuća, zapuštenih vrtova, voćnjaka i njiva, pašnjaka bez stada.

Postoji još nešto što se može nazvati tajnom života. Npr. ako ručno sadimo kukuruz, moramo zakopati zemlju, staviti u nju sjeme i još nekoliko puta dok kukuruz naraste proći malo oko njega

motikom. Međutim, taj kukuruz raste i onda kada mi spavamo. Zamislite samo koliko milijuna stanica taj kukuruz na koncu ima, koliki je to "posao" dok se je stvorilo ono lišće i zrnje. Pa, mi smo tome kukuruzu zapravo pružili tako malo, a u njemu se dogodilo toliko mnogo!

Slično je i s djecom. Naravno da se djetetu treba pružiti i dobar odgoj, a i nešto u materijalnom pogledu. Međutim, u tome djetetu postoje i razvijaju se toliko velike vrijednosti da daleko nadmašuju onaj trud koji smo za dijete uložili.

Dobro je da supružnici shvate da su im brojna djeca potrebna ne samo zbog materijalnih razloga, tj. da ih, kada odrastu, pomažu. Roditeljima je i te kako potrebne ljubav koju primaju već i od one malene, nemoćne dječice. Potreban im je čak i odgoj kojega mogu u nekom smislu primiti od svoje djece. Naime, da odrasli ne bi postali grubi i oholi, od velike pomoći su im njihova brojna mala, pa i ona malo veća djeca koja će ih "spustiti na zemlju" svojom ljubavlju, emocijama, osmjehom, nevinošću i iskrenošću.

Upravo nam djeca pomažu da otkrijemo gdje su prave radosti, pa da svoju žurbu i trku za raznim obvezama malo zaustavimo, da se spustimo na njihov nivo i to ne samo kroz zajedničku igru, nego i kroz prilagođavanje njihovom životnom ritmu.

Potrebno nam se je zamisliti i nad demografskom situacijom u našoj domovini. Kod nas je već godinama više sprovoda nego rođenja. Prosječan broj od dvoje djece po bračnome paru nije dovoljan da bi opastali svijet, narod, odnosno nečije prezime.

Nekoje od tih dvoje djece možda niti ne doživi plodne godine, ili je po prirodi neplodno, ili uopće niti ne ulazi u brak. No, kada se uzme još u obzir da mnogi idu u brak vrlo kasno, da se mnogi iseljavaju, da su mnogi stradali u ratu, da smo egzistencijski ugroženi kao narod još i zbog drugih razloga, onda je jasno da niti prosječan broj od troje djece po bračnome paru nije dovoljna garancija opstanka.

Glavni razlozi premalog broja rođenih ne leže u ekonomskim uvjetima tj. u materijalnom siromaštvu, nego u slijedećem:

* Gubitak vjere u Boga i trka za materijalnim bogatstvom, lažnim bogovima kod jednog broja ljudi. Treba povjerovati da Bog postoji, da se On za nas brine i da je zaista istina ono što je rekao Isus: *"...Nitko ne može služiti dvojici gospodara, jer ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti, ili će uz jednoga pristajati a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu! Zato vam velim: ne brinite se tjeskobno za svoj život: što ćete jesti ili piti; niti za svoje tijelo: u što ćete se obući! Zar nije život vredniji od hrane, a tijelo od odijela?" Pogledajte ptice nebeske! Niti siju, niti žanju, niti sabiru u žitnice, i vaš ih Otac nebeski hrani. Zar vi niste mnogo vredniji od njih? Tko od vas može brigama produžiti život samo za jedan lakat? I za odijelo, što se tjeskobno brinete? Promotrite poljske ljiljane kako rastu! Niti siju, niti žanju. A ja vam kažem da se ni Salomon u svoj raskoši svojoj nije zaodjenuo kao jedan od njih. Pa ako tako Bog odijeva poljsku travu koja danas jest, a već se sutra baca u peć, zar neće mnogo radije vas, malovjerni?!*

Ne brinite se tjeskobno i ne govorite: Što ćemo jesti, ili što ćemo piti, ili u što ćemo se obući?! - to sve traže pogani - jer zna Otac vaš nebeski da vam je to sve potrebno. Zato najprije tražite kraljevstvo Božje i njegovu pravednost, a to će vam se nadodati! Dakle: ne brinite se tjeskobno za sutrašnji dan, jer će se sutrašnji dan brinuti za se! Svakom je danu dosta njegove muke." (Matej, 6, 24-34)

* Bilo je slučajeva da protiv rađanja počme govoriti svekrva, susjeda, netko na radnom mjestu, pa čak i bračni drug. Treba se za njih moliti i pomoći im da se odreknu svojih grijeha i da prestanu širiti zlo.

* Godinama se je sistematski izgrađivao negativan stav prema djeci, roditeljstvu, braku i obitelji kroz mentalitet sredine, školstvo, medicinu, javna glasila, državne zakone itd.

* U Hrvatskoj se još uvijek provode brojni programi protiv rađanja plaćeni iz inozemstva, kroz školski sistem, tzv. "medicinu", javna glasila, državno zakonodavstvo itd. To se ne bi moglo ostvariti da se nisu pojavili pojedinci i institucije u Hrvatskoj koji s njima surađuju i provode takove programe.

- * Materijalna oružja koja su dovela do demografske tragedije su: kontracepcija, sterilizacija i abortus.
- * Odgađanje i izbjegavanje braka zbog neopravdanih razloga. Tome su doprinijeli predugo školovanje, odlazak sa sela u grad, predbračni seksualni život, kontracepcijski i abortivni postupci, droga, alkoholizam, pornografija, nudizam i sl.
- * Iseljavanje mnogih mladih ljudi iz Hrvatske u druge zemlje.
- * Nedostatak djevojaka. U Hrvatskoj ima više mladića nego djevojaka. Njihov manjak se pogotovo uočava po selima. I to je jedan od razloga zbog čega znatan broj mladića ne stupa u brak.

- * Propadanje sela, a na selu je u prosjeku bio veći natalitet nego u gradu. Ambijent sela ima i druge prednosti. Tu narod uglavnom više ide redovito na Sv. Misu nego u gradu, manje je rastava brakova, manje narkomana. Zdrava hrana je dostupnija, rijetki su stambeni problemi. Raniji nedostaci sela kao što su bile loše ceste, nedostupnost vodovoda, telefona i plinske mreže, sve se više uklanjaju.
- Jedan od razloga propadanja sela je što mnogi ljudi koji bi bili u stanju unaprijediti život na selu, iz njega odlaze na školovanje i rijetko se kasnije u njega vrata živjeti.
- Drugi je razlog u tome što se previše uvozi hrana, pa poljoprivrednik teže može prodavati svoje proizvode. Kroz čitava desetljeća komunizma, selo se je nastojalo upropaštavati političkim mjerama,. Umjesto prilično samostalnog poljoprivrednika i obrtnika, koji ima vlastito gospodarstvo, pokušavalo se je stvoriti proletera, tj. radnika u tvornici s kojim se lakše manipulira. A kada tvornica propadne, bivši radnici postanu socijalni problemi. Ostali su bez zemlje na kojoj bi mogli proizvoditi hranu barem za vlastite potrebe. Nemaju o tome niti dovoljno znanja. Na svome balkonu ne mogu posaditi slatu niti krumpir, pa odlaze s vrećicama tražiti humanitarnu pomoć.
- * Negativne posljedice svih dosadašnjih ratova, pa čak i brojnih epidemija iz povijesti.
- * Štetan utjecaj osoblja u rodilištima. Sadašnjim zaručnicima, polaznicima tečajeva pripreve za brak je teško povjerovati, ali ih se ipak treba upozoriti da je bilo nedopustivih pojava da se sestre i doktori ponižavajućim, uvredljivim i vulgarnim riječima odnose prema roditeljama, te im kod odlaska iz rodilišta upućuju poruke protiv daljnjeg rađanja. Događaju se slučajevi da ženi koja izlazi iz rodilišta daju "poklon paket", a u njemu je i knjiga kroz koju ju nagovaraju na griješne postupke protiv slijedećeg začeca. Sigurno da se i protiv toga mora protestirati. Svjedočenjem svoje katoličke vjere i na području plodnosti i rađanja, žene i muševci će povoljno djelovati na obraćenje ovakovog izgubljenog osoblja iz medicine, ali i iz drugih struka koje pokušavaju negativno djelovati na narod. Svjedočenjem svoje katoličke vjere i na ovom području, žene će sasvim sigurno moći povoljno djelovati i na obraćenje ovakovog izgubljenog osoblja u medicini.
- * Štetan utjecaj nekih patronažnih sestara. Kada žena rodi dijete, obično joj u posjetu dođe medicinska sestra. Neke od tih sestara su se ponašale pogrešno, poput krivovjeraca što ulaze u kuće, jer su sijale svoje riječi laži, pa čak i smrti govoreći protiv rađanja slijedećeg djeteta, nagovarajući na grijehe s abortivnim ili kontracepcijskim postupcima. Slično se nažalost ponaša i jedan broj ginekologa, farmaceuta i drugih djelatnika u tzv. "medicini".

- * Ima i vrlo loših državnih zakona, loših kodeksa udruženja medicinskog osoblja, loših udžbenika i programa u medicinskim, farmaceutskim i drugim školama i fakultetima, koji nisu u skladu s Božjim redom i Božjim zakonom.

- * Štetno djelovanje nekih političara i stranaka.

- * Godinama su nam pokušavali sistematski upropaštavati već i najmlađe generacije preko nemoralnih i antinatalitetnih sadržaja u školskim udžbenicima i nastavnim programima. Štetna predavanja i tribine provodili su po brojnim školama, a također i studentima prve godine raznih fakulteta za vrijeme tzv. "sistematskih" pregleda.
- U osnovnoj školi se pred sobom ima skoro sve buduće roditelje i profesije. Kada tamo pokvare djecu, pokvarili su i one profesije u kojima će oni kasnije djelovati.
- Organizacije koje se zauzimaju protiv rađanja djece u Hrvatskoj, preko svojih suradnika žele

prodrijeti u škole čak i pod maskom navodnog zauzimanja protiv SIDE i drugih spolnih bolesti i kroz tzv. "seksualni odgoj". U brizi za čistoću odgoja, Papinsko Vijeće za obitelj je 1995. god. izdalo dokument "Ljudska spolnost: istina i značenje". Evo iz njega nekih citata koji se odnose na ovu problematiku:

"Danas roditelji trebaju pripaziti na načine na koje se nećudoredni odgoj može prenijeti njihovoj djeci različitim metodama, promicanim od skupina sa stajalištima i interesima koji su suprotni kršćanskom ćudoređu. (t.135) "Djeci i mladima bilo koje dobi ne smije se predstavljati nikakav materijal erotskoga obilježja, bilo pojedinačno bilo skupno". (t. 126.3) Ovo načelo poštivanja djeteta isključuje sve nepripadne oblike umiješanosti djece i mladih. Glede toga, mogu se, među ostalima, spomenuti slijedeće pogrešne metode spolnoga odgoja: a) bilo kakvi "dramatizirani" prikazi, oponašanja ili "uloge" koje opisuju pitanja genitalnosti ili erotska pitanja; b) stvaranje slika, plakata, modela i slično..."(127.4) Roditelji ponajprije moraju odbiti sekulariziran i protunatalni spolni odgoj koji Bogu daje rubno mjesto u životu...Kako to da gledajući dvijetisućitu godinu ne mislite na mlade? Što im se predlaže? Društvo "stvari" a ne "osoba". Pravo da se slobodno čini sve od najranije dobi, bez kočnica, ali s najvećom mogućom "sigurnošću". Nesebično sebedarje, vlast nad nagonima, smisao za odgovornost, drže se pojmovima vezanim za neko drugo vrijeme." (136) "U nekim društvima djeluju profesionalna udruženja odgojitelja, savjetnika i terapeuta za spolnost. Budući da se njihov rad nerijetko temelji na nezdravim teorijama koje nemaju znanstvene vrijednosti i koje su zatvorene istinskoj antropologiji, te koje ne raspoznaju pravu vrijednost čistoće, roditelji bi se prema tim udruženjima trebali odnositi s velikim oprezom, bez obzira na to kakvo su službeno priznanje primili, i to posebno kad je njihova točka gledišta u neskladu s naučavanjem Crkve, što je očigledno ne samo u njihovu djelovanju, već i u njihovim izdanjima koja su široko rasprostranjena u različitim zemljama." (138).

* Treba biti svjestan da visok materijalni standard nije dovoljan da bi sam po sebi riješio problem premalenog broja rođenih. Najbogatije zemlje svijeta među kojima su one u Zapadnoj Europi, zatim Japan, SAD itd. još uvijek nemaju toliki natalitet koji bi im održao isti broj stanovnika. Oni međutim nedostatak vlastite djece pokušavaju nadomjestiti "uvozom" mladog stanovništva iz drugih zemalja.

Što je rješenje?

Rješenje je biti dobar katolik u svim područjima života. Treba voljeti djecu, biti velikodušan prema njima, ne bojati se djece. Za njihovo dobro se isplati žrtvovati. Treba živjeti u predbračnoj čistoći i bračnoj vjernosti, te prihvatiti činjenicu da se ne smije provoditi seksualni život prije niti izvan onog braka kojega blagoslovi dragi Bog i koji je nerazrješiv. Ne smije se primjenjivati kontracepcijske, sterilizacijske i abortivne postupke, ne smije se sudjelovati niti u grijesima umjetnih oplodnji, ne smije se provoditi one dijagnostičke postupke prije poroda koje služe lovu i odstrelu nerođene djece, kao što je npr. rana amniocenteza.

Dragi Bog je predvidio vezu između bračnog odnosa i stvaranje novoga života. To je povezao upravo dragi Bog i čovjek to nema pravo rastavljati!

Kao što će se vidjeti u daljnjem tekstu, ovu povezanost su rastavljali oni koji su htjeli bračnom odnosu kontracepcijom ili sterilizacijom sprečavati začecje, a također i oni koji su išli za začecem ali bez specifičnog oblika bračne ljubavi i to inseminacijama i oplodnjama u epruveti.

Takovi ljudi su se pokušavali ponašati kao da su oni iznad dragoga Boga, pa da mogu određivati Bogu kada da on stvara a kada da ne stvara dušu novoga čovjeka.

Bez obzira na način kako je došlo do začecja, bez obzira gdje se dijete nalazi, bez obzira na uvjete u okolini, bez obzira da li su trudnica ili dijete zdravi ili bolesni, da li je dijete došlo očekivano ili iznenada, da li ga želiš ili ne, bez obzira na ekonomsku ili drugu situaciju, bez obzira na to što će tko zbog toga reći ili što učiniti, uvijek zavoli dijete i daj mu da živi!

Moralni razlozi nedopuštenost kontracepcije i sterilizacije

Sv. Otac Papa Pio XI je u Enciklici "Casti Conubii" protiv kontracepcije i protiv sterilizacije napisao: 56. "Budući da su neki očito odstupili od kršćanskog, već tamo od početaka predanog i

nikada prekinutog kršćanskog učenja, misleći da o tim stvarima treba svečano naviještati drugo učenje, Katolička Crkva kojoj je sam Bog povjerio naučavanje i obranu nepovrijeđene čistoće ćudoređa, postavljena usred tih razvalina ćudorednosti, kako bi sačuvala čistoću ženidbene veze netaknutom od ove sramotne ljage, u znak svog božanskog poslanja visoko diže svoj glas preko Naših ustiju i ponovno proglašava: Svaka upotreba ženidbe gdje po čovječjem nastojanju biva bračni čin lišen svoje naravne sposobnosti da proizvede život, krši Božji i naravni zakon i oni koji takvo što čine, kaljaju se ljagom teškoga grijeha.

57. Svećenike dakle, koji se bave ispovijedanjem, kao i druge koji djeluju u dušobrižništvu, opominjemo Našim vrhovnim autoritetom kojemu je povjerena briga za sve duše, da ne dopuste da u pogledu tog vrlo važnog Božjeg zakona njima povjereni vjernici budu u zabludi; a još mnogo više, da se i oni sami čuvaju netaknutima od takvim krivih mišljenja i da ih ni na koji način ne opravdavaju.

Ako bi, Bože sačuvaj, neki ispovjednik ili dušobrižnik vodio vjernika koji ima u njega povjerenja, u ove greške ili ih u njima učvršćivao privolom ili krivom šutnjom, neka pripazi na činjenicu da će morati podnijeti strogi račun Bogu, Vrhovnom Sucu, za izdaju svoga svetoga povjerenja i neka se podsjeti riječi Kristovih: "To su slijepi vođe slijepaca: a ako slijepac slijepca vodi, obojica u jamu padnu." (Mt 15,14)

1968. god. Sv. Otac Papa Pavao VI, objavio je Encikliku "Humanae Vitae" koja se također odnosi na ovo područje, pa ćemo i iz nje uzeti neke citate:

"10.... U okviru zadaće prenošenja života roditeljima, prema tome, nije slobodno postupati samovoljno, kao da bi oni mogli posve samostalno odlučivati o čestitim putovima koje treba da slijede; oni, naprotiv, moraju svoj postupak uskladiti sa stvaralačkom Božjom namjerom, izraženom s jedne strane u samoj naravi braka i njegovih čina, a s druge strane u stalnom naučavanju Crkve.

Ovi čini, kojima se bračni drugovi intimno i čisto sjedinjuju i kojima se prenosi ljudski život, kao što je napomenuo nedavni Koncil, "časni su i dostojni"; oni ne prestaju biti zakoniti ako se predviđa da će, iz razloga koji nipošto ne proizlaze iz volje bračnih drugova, biti neplodni, budući da ne prestaje njihova usmjerenost na označavanje i učvršćivanje veze bračnih drugova. Iskustvo naime svjedoči da iz svakog pojedinog bračnog susreta ne nastaje novi život. Bog je mudro rasporedio prirodne zakone i razdoblja plodnosti tako da već sami po sebi čine da porodi slijede jedan za drugim u stanovitim vremenskim razmacima. Ali Crkva, dok ljude opominje na opsluživanje normi prirodnog zakona, što ga stalnim naučavanjem tumači, uči da je potrebno da svaki bračni čin mora ostati po sebi usmjeren na prenošenje ljudskoga života.

Neraskidiva dva vidika: sjedinjenje i rađanje

12. Učiteljstvo je ovu nauku izložilo u više navrata, i ona se temelji na neraskidivoj vezi između dvojakog smisla bračnog čina: smisla sjedinjenja i smisla rađanja. Tu je povezanost Bog ustanovio, i čovjek je ne smije samovoljno raskinuti.

Po svojoj najdubljoj razločnosti, bračni čin, dok najuže sjedinjuje bračne drugove, ujedno ih osposobljuje za rađanje novog života, po zakonima koji su upisani u samu narav muškarca i žene. Ako se čuvaju oba ova bitna vida – vid sjedinjenja i vid rađanja – bračni čin u cijelosti zadržava smisao uzajamne i istinske ljubavi kao i svoju usmjerenost prema visokoj zadaći roditeljstva, na koju je čovjek pozvan. Smatramo da su ljudi našeg vremena na poseban način sposobni uvidjeti kako je ova nauka u skladu s ljudskim razumom.

13. Ljudi s pravom zapažaju, da bračni čin nametnut drugom bračnom drugu bez obaziranja na njegovo stanje i njegove opravdane želje nije istinski čin ljubavi, i stoga se protivi zahtjevima ispravnog moralnog reda u odnosima među bračnim drugovima. Jednako će onaj tko dobro razmisli morati priznati i to da se čin uzajamne ljubavi koji je na uštrb moći prenošenja života, što ju je Bog, Stvoritelj svega, po posebnim imanentnim zakonima oblikovao – protivi i Božjoj zamisli, prema kojoj je brak uspostavljen, i volji prvog Začetnika čovječjeg života. Stoga, kad se netko služi tim božanskim darom, oduzimajući – pa i samo djelomično – značenje i svrhu samoga dara, proturječi naravi muškarca i žene i njihova najdubljeg odnosa; prema tome se suprotstavlja također Božjem planu i njegovoj svetoj volji. A koji dar bračne ljubavi uživa uz poštivanje zakona rađanja, taj sebe ne proglašuje gospodarem nad izvorima života, nego radije slugom plana što ga

je Stvoritelj zacrtao. Kao što, naime, čovjek nad svojim tijelom općenito nema neku neograničenu vlast, tako on također, i svakako na poseban način, nema takve vlasti ni nad svojom sposobnošću rađanja kao takvom, budući da je ona po svojoj naravi usmjerena na buđenje ljudskog života kojemu je izvor u Bogu.....

14....Isto tako treba isključiti, kako je crkveno Učiteljstvo to u više navrata izjavilo, izravno obesplodivanje, bilo stalno bilo privremeno, bilo muškaraca bilo žena. Jednako u predviđanju bračnog čina, u toku njegovog vršenja ili odvijanja njegovih prirodnih posljedica, isključen je svaki zahvat kojemu je svrha, ili put za svrhu, to da se onemogućí rađanje novog života.

Za opravdanje bračnih čina namjerno lišenih plodnosti ne smiju se, kao valjani dokazi, navoditi: načelo da treba izabrati zlo koje izgleda manje; zatim, da ti čini predstavljaju jednu cjelinu s prije izvršenim ili budućim plodnim činima, pa da zato s njima dijele jednu te istu moralnu dobrotu. U stvari, iako je ponekad dopušteno trpjeti manje moralno zlo kako bi se izbjeglo veće ili promicalo veće dobro, ipak nikada, ni iz najtežih razloga, nije dopušteno činiti zlo da bi iz njega proizašlo dobro, tj. učiniti predmetom svjesnog čina volje nešto što po svojoj naravi krši moralni red, i prema tome se mora držati nedostojnim čovjeka, pa makar se to činilo i u namjeri da se brane ili promiču dobra pojedinaca, obitelji ili ljudskog društva. U zabludi je, stoga, onaj koji drži da je bračni čin, namjerno obesplodan te stoga u sebi nečastan, moguće opravdati plodnim susretima sveukupnog bračnog života...

16....Ako dakle postoje opravdani razlozi da se porođaji učine rjeđima, razlozi koji potječu bilo iz tjelesnog ili duševnog stanja bračnih drugova, ili iz vanjskih okolnosti, Crkva uči da je tada dopušteno voditi računa o prirodnim mijenama, koje su imanentne moćima rađanja, te imati ženidbeni odnošaj samo u neplodnim razdobljima, i na taj način tako regulirati broj porođaja, da se ne povrijede moralna načela što smo ih upravo izložili...

17. Ispravni će se ljudi još bolje moći uvjeriti o osnovanosti crkvenog naučavanja na ovom polju ako ushtjednu porazmisliti o posljedicama što ih imaju postupci za umjetno reguliranje poroda. Neka u prvom redu ocijene kakav bi se širok i lagan put mogao otvoriti bračnoj nevjeri i općenitom srozavanju čudorednosti. Ne treba mnogo iskustva da se shvati ljudska slabost i da se razumije kako su ljudi – naročito mladi, koji su tako ranjivi u ovom pogledu – potrebni poticaja da ostanu vjerni moralnom zakonu, i ne smije im se pružiti lagodno sredstvo da krše sam zakon. Moguća je također bojazan da muževi, koji su se već priviknuli na upotrebu takvih sredstava protiv začeca, najzad zaborave na poštovanje prema ženi, pa da ne vodeći brige oko njezine tjelesne i duševne ravnoteže, učine ženu pukim oruđem koje služi njihovoj vlastitoj požudi, a ne postupaju s njome kao s družicom koju treba okruživati poštovanjem i ljubavlju."

Govoreći talijanskom udruženju katoličkih farmaceuta 1994. god. Sv. Otac Papa je, naglasivši plemenitu vještinu i tradiciju farmacije, podsjetio na svoj kao i na govore svojih prethodnika – Pija XII i Pavla VI koji se odnose na moralni vid te struke i rekao: "Ne može se prihvatiti sudjelovanje u napadima protiv života ili integriteta pojedinca, protiv prokreacije ili moralnog i mentalnog zdravlja čovječanstva... Niti se može u savjesti tražiti korist od izdavanja proizvoda koji ponižavaju čovjeka" (Medicina e Morale 4, 1994, str. 762). Upravo su kontracepcija i sterilizacija metode protiv prokreacije a one imaju štetne posljedice ne samo za dušu, nego i za tijelo i zajednicu.

Nedopuštenost prezervativa

Proizvodnja, distribucija, upotreba i reklama prezervativa predstavljaju sudioništvo u raznim vrstama grijeha kao što su kontracepcija, napadaji na Božje zapovijedi "Ne sagriješi bludno!" i "Ne poželi tuđeg ženidbenog druga!" i td.

O nedopuštenosti kontracepcije i sterilizacije, već smo citirali odgovarajuće dokumente Katoličke Crkve, kao što su enciklike Casti Conubii i Humanae Vitae.

U poglavlju o spolno prenosivim bolestima, objašnjeno je da se AIDS, Humani Papiloma Virus koji izaziva rak maternice, Chlamydia trachomatis koja izaziva neplodnost ili smrt djeteta prije poroda, sifilis, herpes, žutice i razne druge bolesti ipak prenose i preko prezervativa.

U nekim vrstama prezervativa, a i u raznim drugim sredstvima, nalazi se nonoxinol-9 koji oštećuje i uništava kromozomsku strukturu spermatozoida. Ehman i Kruse su objavili podatke da, ako jajnu

stanicu oplodi spermatozoid kojemu je nonoxinol-9 samo ošteti kromosome ali ga nije ubio, dolazi u obzir da dijete bude tako bolesno već od trenutka začeća da umire dok žena još i ne primijeti da je bila trudna.

Osim toga, nonoxinol-9 povećava riziko zaražavanja SIDOM jer izaziva upalu epitelnih stanica ("Vaginal inflammation induced by nonoxynol-9 increases HIV risk", Reuters Health, 31. VIII 2001).

Nedopuštenost prekinutog snošaja

Prekinuti snošaj također predstavlja grijeh kontracepcije.

Bračni odnosi moraju biti potpuni i postelja "neokaljana" – kako kaže poslanica Hebrejima jer bi inače vrijeđali Stvoritelja. *"Ženidba neka bude u časti među svima, a bračna postelja neokaljana, jer će bludnicima i preljubicima suditi Bog"*. (Hebr. 13,4).

Na ovu temu govori i Sv. Pismo: *"Juda oženi svoga prvorođenca Era djevojkom kojoj bijaše ime Tamara. Ali, Judin prvorođenac Er uvrijedi Jahvu, i Jahve ga pogubi. Tada reče Juda Onanu: "Priđi k udovici svoga brata, izvrši prema njoj djeversku dužnost i tako očuvaj lozu svome bratu!" Ali Onan znajući da se sjeme neće računati kao njegovo, ispuštaše ga na zemlju kad god bi prišao bratovoj udovici, tako da ne daje potomstva svome bratu. To što je činio, uvrijedilo je Jahvu, pa i njega pogubi."* (Post,38,6–10).

Takovi prekinuti odnosi loše utiču na zdravlje, osobito žene.

Nedopuštenost sterilizacije

Treba razlikovati kada se trajna neplodnost pojavi kao posljedica odstranjenja maternice npr. zbog raka i sl., u odnosu na sterilizaciju bilo žene bilo muškarca koju provode s ciljem da bi postali neplodni. U tom slučaju radi se o izravnoj sterilizaciji, tj. o nedopuštenosti i o smrtnom grijehu, kao što se već moglo vidjeti iz enciklika Casti Conubii i Humanae Vitae.

Ovdje ćemo dati citat iz odgovora Kongregacije za nauk vjere "Haec Sacra Congregatio" od 13. ožujka 1975: *"Dakle, prema crkvenom učenju, apsolutno je zabranjena (izravna sterilizacija), bez obzira na bilo kakvu ispravnu subjektivnu nakanu sudionika, zbog liječenja ili da se izbjegne bilo fizički bilo psihičko zlo, za koje se predviđa, ili se boji, da će uslijediti."* (Danzinger–Hunermann, Zbirka sažetaka vjerovanja, definicija i izjava o vjeri i čudoređu. UPT Đakovo 2002.)

Na plodnost se treba gledati kao na dragocjeni Božji dar, a ne na nešto negativno.

Posljedice sterilizacije kod žene: Osjećaj grijeha i krivice zbog uništavanja plodnosti odnosno zdravlja. Psihički poremećaji.

Često dolazi do obilnih menstruacijskih krvarenja zbog poremećaja cirkulacije između maternice i jajnika izazvanih sterilizacijom.

Jedan broj steriliziranih žena ipak poslije zanese, ali dio tih trudnoća su izvanmaternične s mogućim opasnostima.

Kod laparoskopskih sterilizacija događa se da ženi probuše mokraćni mjehur, crijevo, oštete krvne žile. Kada pri izvođenju laparoskopije napuhnu trbuh plinom, nekada dođe do prestanka rada srca, a poznati su i slučajevi unutartrbušnog rasprskavanja. Naime, povredom crijeva, u trbušnu šupljinu uđe plin metan, koji praktički eksplodira kada uključe termokauter s kojim, povišenom temperaturom zaustavljaju krvarenje ili nešto režu. Nekada se zbog pojačane sklonosti zgrušavanju krvi, pojavi tromboembolija.

Posljedice sterilizacije kod muškaraca. I kod njih se javlja grižnja savjesti s psihičkim posljedicama slično kao i kod žena.

Kod muškaraca kojima su podvezani odvodni kanali sjemena, spermatozoidi zaostaju i protiv njih se pojavljuju antitijela. Zbog toga su takovi ljudi skloni autoimunim i raznim drugim bolestima. U medicinskoj literaturi opisana je veća učestalost slijedećih bolesti kod steriliziranih muškaraca: upala malih zglobova na rukama i nogama, rak i upale prostate, tumori testisa, bubrežni kamenci, šećerna bolest, multipla skleroza, Addisonova bolest, lupus erythematodes, neke vrste hepatitisa, arterioskleroza (sužavanje krvnih žila), rak pluća, non-Hodgkin limfom itd.

I kod steriliziranih žena i muškaraca pojavljuju se problemi u bračnom životu, pa statistika pokazuje češće rastave.

Nedopuštenost umjetnih oplodnji

Katolička Crkva je 22. II 1987. kroz Zbor za nauk vjere, uz odobrenje Sv. Oca Pape, objavila svemu svijetu dokument "Donum Vitae – dar života", u kojemu se objašnjava zbog čega se ne smije sudjelovati u umjetnim oplodnjama, gdje do začeća dolazi bez specifičnog čina bračnog odnosa, kao što su npr. inseminacija, oplodnja u epruveti i kloniranje.

Evo obrazloženja zbog čega je zabranjena oplodnja u epruveti pa makar se radilo o sjemenu muža. Ispod pitanja "Da li je moralno dopuštena homologna oplodnja u epruveti?" u spomenutom dokumentu, nalazimo odgovor: *"Homologni FIVET obavlja se izvan tijela bračnih drugova uz pomoć radnji trećih osoba, o čijoj upućenosti i tehničkoj djelatnosti ovisi da li će zahvat uspjeti; život i identitet zametka povjereni su moći liječnika i biologa i uspostavlja se gospodstvo tehnike nad ishodištem i sudbinom ljudske osobe. Takvo gospodstvo u sebi je u suprotnosti s dostojanstvom i jednakošću, koji su nužno zajednički roditeljima i djeci. Začeće in vitro rezultat je tehničkog pothvata kojim se dolazi do oplodnje; ono se doista ne postigne niti stvarno želi kao izraz i plod specifičnog čina bračnog sjedinjenja. ... Iz istih razloga ostaje moralno nedopušten i tzv. "jednostavni slučaj", tj. postupak FIVET u kojem nema ustupaka abortivnom uništavanju zametaka ni masturbacije, jer lišava ljudsko rađanje njemu svojstvenoga i prirodjenoga dostojanstva.... Crkva se i nadalje, s moralnog stajališta, protivi homolognoj oplodnji in vitro; ona je u sebi nedopuštena i u neskladu je s dostojanstvom rađanja i bračnog sjedinjenja, pa i tada kad se sve poduzme da ne dođe do smrti ljudskog zametka."*

Prema izvješćima onih koji se bave oplodnjama u epruveti, čujemo da se rodi manje od 5 % djece koju su tako začeli. Nad nekom od te djece eksperimentiraju, nekoju bacaju u kanalizaciju, već ih iz nekih zemalja izvoze, nekoju drže živu, ali smrznutu u frižiderima, a nekoju pokušaju usaditi u maternicu. Čak i od one djece koju su pokušali usaditi u maternicu, najčešće se ne prihvati niti jedno, nego umru zbog neprirodnih uvjeta.

Ako nekada susretnete roditelje djeteta iz epruvete, upitajte ih gdje su im druga djeca. Najčešće, u vremenu poroda ovoga djeteta ili ove djece, pa i neki broj godina poslije, oni imaju još žive, smrznute djece koja su istovremeno začeta, ali su ostala u frižideru. Već se događa da takovi roditelji nakon nekog vremena dobiju iz bolnice pismo u kojem ih podsjećaju na broj djece koja su im još živa kod njih u frižideru.

"Donum Vitae" objašnjava zbog čega su nedopuštene i heterologne umjetne oplodnje gdje davalac sjemena nije muž, bilo da je riječ o inseminaciji ili oplodnji u epruveti.

Na pitanje: "Kako s moralnog stajališta ocijeniti homologno umjetno osjemenjivanje?" (gdje je davatelj sjemena suprug, a ne radi se o epruveti), Donum Vitae pruža jasan odgovor: *"Umjetno osjemenjivanje kao zamjena za bračni čin zabranjeno je stoga što svojevolumno rastavlja dva značenja bračnog čina. Dodatni znak takva razdvajanja je masturbacija kojom se obično pribavi sjeme; i onda kad se izvodi u svrhu rađanja, čin je lišen svoga sjedinjujućeg značenja: "nedostaje mu... spolni odnos kao zahtjev moralnog reda, odnos koji u okviru prave ljubavi ostvaruje potpun smisao uzajamnog darivanja i ljudskog rađanja".*

"... Crkveno naučavanje o braku i o ljudskom rađanju kaže da postoji "neraskidiva povezanost, koju je Bog htio a čovjek je ne može svojevolumno ukinuti, između dvostrukog smisla bračnog čina: smisla sjedinjenja i smisla rađanja... Kontracepcija hotimice lišava bračni čin njegove otvorenosti rađanju i tako samovoljno razdvaja svrhe braka. Objektivno na sličan način, postižući rađanje koje nije plod posebnog čina bračnog sjedinjenja, homologna umjetna oplodnja također razdvaja dobra i značenja braka..."

Kako dijete izgleda dok se ne rodi

Dok promatramo ili držimo na rukama maleno, tek rođeno djeteta, upitajmo se da li je ono prije svoga rođenja imalo neke druge oči, glavu, srce ili ruke? Ipak je imalo i prije poroda iste ove organe.

I ptica ima svoje gnijezdo u kojemu živi dok je vrlo nježna i malena. Tako i čovjek ima svoje gnijezdo dok je nježan i malen. Ono nije u šumi niti na drvetu, nego pod srcem njegove majke.

Život čovjeka počinje u trenutku začeća, spajanjem žive muške i žive ženske spolne stanice – spermija i jajašca.

Dijete je živo već od trenutka začeća. To se zna po rastu, razvoju, metabolizmu, umnažanju stanice

itd. Već u prvoj stanici "zigoti" koja čini tijelo djeteta određeno je da li je to djevojčica ili dječak, kakove će boje biti oči ili kosa, crte temperamenta i rad organa. Tek začeto dijete je najvrednije stvorenje čitavog svemira u najmanjoj količini materije.

Nitko od nas nije bio niti spermij niti jajašce, ali je svatko imao tijelo od te prve stanice "zigote".

Do začeca dolazi oko dva tjedna prije izostanka majčine menstruacije, i to najčešće u jajovodu. 24 do 30 sati nakon početka prodiranja spermija u jajnu stanicu, prva stanica koja čini tijelo djeteta i nastala je začecem, dijeli se na dvije.

Iz jajovoda dijete putuje prema maternici, i ako je sve u redu, u nju se počinje usađivati šestog dana nakon oplodnje. U rjeđim slučajevima dijete se ugnijezdi izvan maternice.

17. dan nakon začeca, dakle manje od tjedan dana nakon izostanka menstruacije, srce je već tako razvijeno da počinje kucati, a nakon par dana, 21. dan od začeca, počinje tjerati i vlastitu krv kroz žile.

S tri tjedna na mozgu se uočava pojava moždane kora. Prvi pokreti djeteta prisutni su naravno već i u prvoj stanici, jer i u njoj postoji gibanje. Ali, s pet i pol tjedana ono miče glavicom, a sa 6 tjedana i čitavim tijelom poput već rođene bebe. Žena će međutim ove pokrete osjetiti tek kasnije, sa 16-21 tjedan starosti.

Kada su dijete od 6 tjedana dodirnuli nježnim instrumentom po nosiću ili ustima, vidjelo se da izmiče glavu.

Refleksi djeteta uočeni su u 6. tjednu. Tada su već snimili EEG. Međutim, poznato je da električna aktivnost postoji u svakoj živoj stanici, pa i u onoj prvoj – zigoti.

EKG srca su snimili u 45. danu, iako ono kuca još i mnogo ranije.

U osmom tjednu dijete stišće šaku, štuca, budi se i spava. Kada su djetešce od 9 tjedana dodirnuli po dlanu, vidjelo se da skuplja prstiće u šaku. U desetom tjednu ima takove otiske prstiju kakovi će se zadržati cijeli život. U jedanaestom tjednu beba je velika kao naš palac, a izgleda isto tako kao mi smanjeni na tu dimenziju. Toliko je pametna da sama stavlja svoj mali palčić u usta i siše ga. Reagira na zvukove, tako da ju vanjska buka može probuditi iz sna. Dr. Liley je zabilježio kamerom kako se u tom uzrastu trza od boli kada su ju dodirivali iglom. Kada su prije dodira iglom nekoliko puta puštali zvučne signale, vidjelo se da je ta mala beba od 11 tjedana naučila da poslije zvuka dolazi bol, te se je počimala trzati već i na sam zvučni signal.

Ne ubojstvu!

Već sada, ako niste prije o tome razmišljali, donesite u svome srcu čvrstu odluku: nikada, nikada, nikada neću dopustiti niti na bilo koji drugi način sudjelovati u ubijanju svog ili tuđeg djeteta, sve od začeca pa nadalje, bez obzira na situaciju!

Djecu prije rođenja ubijaju ne samo raznim vrstama tzv. "kirurškog" pobačaja nego i na brojne druge načine. Do začeca često dođe uz sve vrste antibaby pilula i sve vrste spirala, ali dijete tada najčešće pogine, jer ga ta sredstva ubijaju sprečavanjem njegovog usađivanja (implantacije) i na još neke druge načine.

Do začeca i automatskog ubojstvenog učinka dolazi i uz seksualni život s primjenom većine drugih tzv. kontracepcijskih sredstava.

Oni koji se bave začecem u epruveti, priznaju da masovno ubijaju tako začetu djece, a rodi se manje od 5 % začetih.

Leš ubijenog djeteta koje je prije usađivanja (implantacije) u maternicu bilo veličine točkice, ubojice najčešće nisu niti vidjele. Ubili su tom malom djetetu tijelo, ali duša mu je i dalje živa i čeka Sudnji dan.

U početku trudnoće žena još na sebi ne primjećuje znakove da pod njenim srcem već živi sin ili kćerkica. Pogotovo je to slučaj u prva dva tjedna, u periodu od začeca pa do izostanka menstruacije. Ipak, moramo čuvati živote i zdravlje i one djece koja su još "skrivena".

Jasno je da se ne smije odstranjivati maternicu ako dolazi u obzir da je u njoj živo dijete. Postoji čitav niz drugih operacija, pa i dijagnostičkih procedura, prije čijeg izvođenja treba biti siguran da u tijelu žene ne postoji živo dijete, da ga se ne bi ubilo niti povrijedilo. Za usporedbu, može se reći da se ne smije rušiti kuću dok dolazi u obzir da je u njoj netko živ.

Pokvarenoj rulji koja je pred Pilatom tražila Isusovo razapinjanje, pridružili su se i oni koji ubijaju

djecu. Naime, Isus je rekao: *"Zaista, kažem vam, meni ste učinili koliko ste učinili jednome od ove moje najmanje braće."* (Mt, 25,40). A naš najmanji brat ili sestra je ono malo, tek začeto dijete, u bilo kojoj situaciji.

Juda je za šaku srebrnjaka izdao Isusa Krista i predao ga na ubijanje. Sličnih izdajica ima i među djelatnicima u "medicini". Ne vjerujem da je itko od njih postao sretan s novcem ili nečim drugim što je dobio za izvođenje grijeha.

O detaljima kako su iz Katoličke Crkve izopćeni oni koji su ubili nerođeno dijete, može se naći u Zakoniku kanonskog prava.

O zabrani ubijanja, sve od začeca pa nadalje, makar do začeca došlo silovanjem, rodoskrvnućem ili na bilo koji drugi način, pa makar se radilo o bolesnom djetetu, pa makar netko ubojstvom htio drugoga liječiti govori se još i u Katekizmu Katoličke Crkve, te u Enciklikama "Humanae Vitae" i "Evangelium Vitae" iz kojih dajemo neke citate: *"... Oslanjajući se na ova temeljna načela ljudskog i kršćanskog učenja o braku, moramo još jednom izjaviti da je kao dopušten način regulacije poroda, posve isključen izravan prekid već započetkog procesa rađanja, a naročito izravan pobačaj, pa makar to bilo iz razloga liječenja."* (Humanae Vitae, 14).

"... Već u Starom zavjetu, baš glede prijetnje životu, nalazimo jedan značajan primjer otpora nepravednoj zapovijedi autoriteta. Faraonu, koji je naredio da se pogubi svako muško novorođenče hebrejske su se babice usprotivile. One "nisu učinile kako im je naredio egipatski kralj, nego su ostavile na životu mušku djecu" (Izl.1,17). Ali potrebno je istaknuti duboki razlog takvog njihova ponašanja: "Babice su se bojale Boga" (Izl.1). Baš iz pokornosti Bogu–kojega se jedino treba bojati, a to je priznavanje njegove apsolutne vlasti – stječe se snaga i hrabrost da se odupre nepravednim ljudskim zakonima. To je snaga i hrabrost onoga tko je spreman ići i u zatvor ili biti mačem ubijen, u čvrstom uvjerenju da "je u tom postojanost i vjera svetih" (Otk 13,10). (Evangelium Vitae, točka 73.)

Anti–baby pilule nisu rješenje !

Pilule protiv djece se sastoje od hormona koji zdravu ženu pretvaraju u bolesnicu.

Zbog njih ona bude sklonija oboljevanju od raka kože, dojke i maternice, moždanom i srčanom udaru. Lakše se zarazi raznim bolestima, čak i SIDOM, jer su hormoni pilule slični kortikosteroidima koji smanjuju imunitet. Pilule oštećuju vidni živac i jetru, te izazivaju poremećaje u zgrušavanju krvi. Takove žene često dobiju upale vena s ugrušcima, koji lako otplove i izazovu emboliju pluća i sl.

Pilule u sebi sadrže četiri mehanizma djelovanja:

- Pokušavaju spriječiti sazrijevanje i oslobađanje jajne stanice, ali uz svaku vrstu pilula ipak nekada, pa i često dođe do ovulacije. Kod onih prvih koje su se proizvodile koncem šezdesetih godina, do ovulacije je dolazilo otprilike u 2 -10% ciklusa. Dakle, od 100 prodanih kutija, jajna stanica je sazrela i oslobodila se pri gutanju dvije do deset kutija. Današnje pilule sadrže mnogo manje hormona, pa do ovulacije dolazi još i češće (kod nekih od njih i u preko polovine mjesečnih ciklusa).

- Pilule oštećuju sluz u grliću maternice tako da ona bude gušća i teže propusna za spermatozoide. Međutim, ustanovljeno je da spermatozoidi uspijevaju proći prema jajnoj stanici i kroz tu oštećenu sluz.

Dakle, uz gutanje bilo koje vrste pilula, žene koje žive seksualnim životom, ipak nekada, pa i često imaju ovulaciju i začecje djeteta. Međutim, djeteta se u tom slučaju najčešće umire jer:

- pilule oštećuju sluznicu maternice - endometriju, koja postane stanjena, bez dovoljno žlijezda i hrane (glikogena) za dijete, pa ono umire od gladi.

- tzv."tubarni faktor": pilule štete pokretljivosti jajovoda, tako da djevojčica ili dječak začeti u jajovodu, često ne uspijevaju stići u maternicu u vrijeme koje im je najpogodnije za usađivanje – implantaciju.

Hormoni pilula najčešće ubijaju dijete još prije nego što bi ženi izostala menstruacija, pa ona ipak dobije neko krvarenje, ne sluteći da je bila trudna, iako je bila. Ako čujete da je nekoja žena gutala antibaby pilule, a ipak je zbog izostanka menstruacije primijetila da je trudna, recite joj da će se dijete roditi zdravo, ali neka ih prestane uzimati.

Pilule su poput ostalih sredstava protiv djece postale oružje u protuvjerskoj, protuživotnoj,

protuzdravstvenoj i protunarodnoj djelatnosti.

Mora se naglasiti da antibaby pilule nisu lijek niti za žene s neredovitim mjesečnim ciklusima. Neredovitost ženinog ciklusa najčešće nije znak bolesti. Menstruacija može kasniti zbog toga što taj mjesec zbog nekog psihičkog ili fizičkog uzroka kasni ovulacija. Pilule ne bi liječile uzrok neredovitog ciklusa, one ne bi popravile stanje. Krvarenje koje se javi prestankom uzimanja pilula samo zavarava da se je vratila pravilnost ciklusa. Ukoliko se je radilo o stvarnoj bolesti koja uzrokuje neredovitost, kao što npr. može biti tumor hipofize, antibaby pilule samo otežavaju i usporavaju postavljanje prave dijagnoze.

Pilule donose brojne spomenute i nespomenute štetne posljedice.

Spirala nije rješenje !

Način djelovanja svake spirale je abortivan, pa tako i one od bakra i one koja još sadrži i hormone. Uz sve spirale dolazi do začeća, prosječno čak i nekoliko puta godišnje, kako to pokazuju rani beta HCG testovi na trudnoću. Međutim oko spirale koja je zapravo strano tijelo, pojavljuju se poremećaji u maternici koji začetoj djeci sprečavaju usađivanje, pa ona najčešće pomru u starosti od tjedan - dva dana nakon začeća.

Bakar koji je prisutan kod nekih spirala ulazi u enzimatske procese u sluznici maternice umjesto cinka i tako sprečava usađivanje djeteta. Hormoni koji su prisutni u nekim spiralama djeluju na sluznicu maternice tako da ona bude stanjena i osušena, pa se zbog toga začeto dijete u nju ne uspeva usaditi.

S obzirom da do začeća dolazi otprilike oko dva tjedna prije izostanka majčine menstruacije, a spirala kao i anti-baby pilule najčešće oduzimaju djetetu život baš u tom periodu, žena ipak doživi krvarenje i misli kao da niti nije bila trudna, a zapravo je bila. Ipak, oduzimanje života većem ili manjem djetetu, je jednaki teški grijeh!

U maternici gdje je spirala, nastupa upala koja se zna proširiti na jajovode, pa i na čitavu potrbušnicu. Na jajovodima se stvaraju priraslice koje često dovedu do trajne neplodnosti, ili pak do izvanmaterničnih trudnoća.

Upale koje prijeđu na potrbušnicu, izazovu gnojni peritonitis. Tada lako dođe do trovanja krvi (sepsa), i do umiranja žene u velikim mukama.

Zbog posljedica spirale mnoge žene ostale su bez maternice i tako postale teški invalidi.

Spirala izaziva bolove, prejaka krvarenja i anemije, a nekada probuši maternicu. Zbog slabokrvnosti žene postaju blijede i razdražljive, gube koncentraciju, lako se umaraju, dolazi im mrak pred očima, a nekoje čak padaju i u nesvijest.

Spirala je dakle zmija koju neke nesavjesne žene nose pod svojim srcem, ta se zmija hrani malom djecom, a zdravu ženu pretvara u bolesnicu!

Zbog plaćanja odšteta mnogim ženama, već su bankrotirale tvornice koje su ih proizvodile u SAD-u.

Ponekad se u borbi za život dijetešce ipak uspije usaditi (implantirati), pa majci izostane menstruacija i ona primijeti da je trudna. Ali, spirala ga i nadalje pokušava izbaciti iz maternice. Abortus se ne smije učiniti niti tada!

Također, treba znati da spirala neće izazvati rađanje defektnog djeteta. Poznati su slučajevi da se dijete rodi držeći spiralu u ruci. Ipak, to je rijetko. Većina djece koja su se začela uz spiralu, kao što je već rečeno, pogine još prije nego što se usade u maternicu.

Maternica treba biti zdrava! O kakovom zdravlju naroda se može govoriti dok su maternice iznutra osušene zbog hormona pilula ili nagnjene zbog stranoga tijela spirale? Tijelo žene treba biti što dostojniji Hram Duha Svetoga, a ne smetište kemijske industrije. Isto se odnosi i na muškarca. Danas se događa pravi, sistematski razrađen genocid, preko uništavanja plodnih organa. Molimo se Bogu i Majci Božjoj da nas od toga sačuvaju!

Posljedice abortusa.

O štetnim posljedicama abortivnih sredstava kao što su sve vrste antibaby pilula i spirala, već je rečeno, a sada ćemo nabrojiti različite posljedice tzv. "kirurškog" pobačaja.

1. Gubitak djeteta.

Svako dijete predstavlja veću vrijednost od svega materijalnog bogatstva na cijelome svijetu.

2. Fizičke posljedice na majci. Mnoge žene nakon pobačaja ostaju doživotno neplodne, a od pobačaja mogu i umrijeti. Aborter nekada uz bebu izvadi i nešto maternih crijeva ili joj probuši maternicu. Među ostalim fizičkim posljedicama spomenut ćemo bolove, krvarenja, ozljede grlića maternice, upale u maternici, jajovodima, maloj zdjelici i trbušnoj šupljini. Nekada dođe i do sepse ("trovanja krvi"), tromboembolije (krvni ugrušci koji zapnu u žilama), neprohodnosti jajovoda, neurednih krvarenja iz maternice i endometrioze. Kod takovih žena češća je pojava izvanmaterničnih trudnoća. Javljaju se ožiljci i suženost grlića maternice, veća učestalost "spontanih" pobačaja, sklonost ranijem porodu, produljenom porođaju, placenti previi, smetnjama trećeg porođajnog doba, atoniji maternice, izoimunizaciji, insuficijenciji posteljice i povišenom perinatalnom mortalitetu.

3. Psihičke posljedice. Nakon pobačaja žena više nije ono što je prije bila niti za muža niti za djecu. U njoj se razvija tzv. postabortus sindrom, praćen nesanicama, psihičkim samorazaranjem, frustracijama, depresijama, teškoćama u koncentraciji. Ona se više ne može nasmijati kao prije, njeno lice postaje drugačije. Javljaju se: osjećaj krivnje, depresija, žaljenje, nesаницe i teški snovi, napadaji uzbuđenja, frustracije, gubitak samopoštovanja, psihička samorazaranja, pojava emotivnih hladnoća i životnog pesimizma, pad motivacije, pojava seksualnih poremećaja. Dolazi i do poremećaja u komuniciranju s drugim ljudima, pa tako i s bračnim drugom i s već rođenom djecom. Znaju se javiti i akutne psihotične reakcije, shizofrene reakcije, afektivna psihoza (depresija), gubitak pamćenja, teškoće u koncentraciji, gubitak interesa za ranije aktivnosti i općenito za ljude, sklonost bolestima ovisnosti, dramatične promjene osobe i sklonost stalnom plakanju.

Otac abortiranog djeteta često psihički više trpi nego majka. Slične psihičke posljedice se javljaju i kod ostalih sudionika u ubojstvu nerođenog djeteta, a to se negativno odražava i na njihove obitelji.

Molimo se za takove ljude dragome Bogu koji uporno čeka na njihovo obraćenje i koji im jedini može dati puninu mira i ozdravljenja.

4. Posljedice na obitelj

Zbog nabrojanih fizičkih i psihičkih posljedica kod roditelja, očito je da dolazi i do poremećaja odnosa među članovima obitelji. Pad motivacije, emotivne hladnoće, razočarenja i ostala neurotska ili psihotična stanja izazvana abortusom, osjećaju i rođena djeca.

5. Posljedice na društvo

Društvo bi bilo mnogo sretnije da neki njegovi članovi nisu ranjeni traumom pobačaja. Svaka psihička ili fizička bolest pojedinca odražava se i na stanje cijele zajednice. Osim toga, prekidanje života nerođenoj djeci, dovelo je i do izvanredno malenog nataliteta. Bilo je slučajeva da se dijete u nekoj ulici nije imalo s kime igrati. Gdje je budućnost onima koji se odriču djece?

7. Oduzimanje života nerođenom djetetu dolazi u sukob s etičkim normama

Božja zapovijed glasi: Ne ubij! Sudjelovanjem u ubijanju nerođene djece, sve od začeca pa nadalje, katolici postaju izopćeni iz Crkve.

Svaki liječnik, prije nego što je dobio diplomu, dao je ženevsku formulaciju Hipokratove zakletve u kojoj se kaže: *"Apsolutno ću poštovati ljudski život od samog začeca...ovo izjavljujem slobodno i svjesno pozivajući se na svoju čast!"*

Sabor Hrvatske je 1996. jednoglasno usvojio program demografskog razvitka, kroz kojeg poručuje: *"Život čovjeka temeljna je vrijednost našega društva te ga treba štiti od začeca do prirodne smrti. Ta zaštita mora biti moralna, zakonodavna i zdravstvena...Govor i ponašanje javnih osoba trebao bi biti prožet stavom poštovanja prema životu od začeca do prirodne smrti, kao i stavom poštovanja prema ženi, braku i obitelji"*

U Hrvatskoj je na snazi odštetni cjenik za preko tristo posebno zaštićenih životinja, po kojemu se predviđa kazna ako se ubije npr. vrapca u jajetu, slavuja u jajetu, ako se uništi šumski mravinjak itd. i to bez obzira da li se želi ili ne želi ove životinje.

Ubojice djece

Ako susretnete nekoga tko se zauzima za smrt nerođene djece ili na drugi način sudjeluje u ubijanju djevojčica i dječaka, koji su još tako nježni i maleni da se nisu rodili, takova osoba se

najčešće nalazi u nekoj od slijedećih grupa:

1. Ljudi koji nemoralno žive i znaju da iz takovog života može doći do začeca djece. Ako priznaju da je čovjek - čovjek i prije rođenja, onda automatski priznaju da ga ne smiju niti ubiti. Nekoji od njih, ne želeći se odreći griješnog života, počinju lagati sebi i drugima da to nije dijete, misleći da će im biti lakše ubijati.

2. Osobe koje su ranije već sudjelovale u usmrćivanju nerođene djece (platili, nagovorili, dopustili, odvezli, savjetovali i sl.). Među njima ima onih koji su nakon toga shvatili da su pogriješili, raskajali se, ispovijedili, čine pokoru, nikada više u tome ne bi sudjelovali i svakome govore neka to ne čini.

Međutim, ima i takovih koji ne žele priznati da su pogriješili, nego hoće i druge upropastiti nagovarajući ih na ubijanje nerođenih. Najglasnije osobe koje se u javnosti zalažu za smrt djece jesu najčešće upravo te koje su već ubijale svoju ili tuđu djecu.

3. Ima i pojava da se netko zauzima za smrt nerođene djece iz mržnje prema tuđoj naciji. Treba dobro paziti u kojeg se ginekologa može imati povjerenja.

4. Osobe koje se zalažu za smrt nerođene djece jer na njihovom ubijanju zarađuju novce. Oni računaju: što više ubijanja, to više novaca. Za novac prodaju živote te male, nevine djece, poput Jude koji je prodao Isusa za šaku srebrnjaka.

5. Jedan aborter mi je govorio zašto on ubija djecu. Kaže mi da se on sasvim slaže da je čovjek - čovjek, sve od začeca pa nadalje, i da nema razlike između rođenog i nerođenog djeteta. Međutim, on kaže da čovjek nema duše, da nema razlike između čovjeka i životinje, i da je ono što je dopušteno učiniti psu, dopušteno je učiniti i čovjeku. Kaže da se smije ubiti psa, pa da se zato smije ubiti i čovjeka.

A, ja sam ga tada upitao što bi on rekao kada bi se netko prema njemu odnosio kao prema psu. Onda je zašutio.

Iz ovog tragičnog slučaja vidimo u kakovim se rukama još uvijek negdje nalazi ginekologija i kakovi sve ljudi dočekuju na svijet pri porodu malu djecu. Koliko takav ginekolog uopće poštuje jednu trudnicu dok u njoj gleda stvorenje koje je kao životinja, a ne gleda u njoj dijete Božje!

Međutim, takovi pokvarenjaci se šetaju u bijelim kutama, a ljudi u mjestu u kojemu oni žive već ih izdaleka pozdravljaju, čak im prave i raznovrsne usluge. Obijeljeni grobovi.

Među ginekolozima nema dovoljno poštenih ljudi. Uz časne iznimke, na tu su specijalizaciju često odlazili oni koji su se htjeli na brzinu nepošteno obogatiti i koji su još unaprijed htjeli ubijati. Radilo se je o negativnoj selekciji kadrova.

Zbog toga, ako danas - sutra budete trebali ići ginekologu, budite vrlo oprezni kojemu ćete ići.

6. Osobe koje su teški egoisti i radije će ubiti dijete nego se za njega brinuti. Međutim, ako se i ne žele za njega brinuti, postoje ipak dobri ljudi koji za to dijete imaju dovoljno ljubavi, koje će ga prihvatiti i pružiti mu ono što mu treba kroz usvojenje, ili još prije usvojenja kroz katoličke ustanove kao što je npr. Caritas.

7. Osobe koje su plaćenici stranih organizacija koje se bore za smrt djece. Predstavnik takovih pogubnih organizacija ima i u Hrvatskoj i moramo se zauzimati protiv njihovog djelovanja.

8. Postoji jedan broj ljudi u medicini koji se na radnom mjestu ponašaju kao roboti, izvršavajući tuđe zahtjeve, pa čak i onda kada su ti zahtjevi grešni. To se međutim ne može nazivati medicinom, nego prostituiranjem medicine.

Takovi ljudi-roboti često su vodili dvostruki život: bili su jedna osoba na radnom mjestu, a druga osoba kod kuće. Ovakova razdvojenost čovjeka slična je na psihičku bolest shizofreniju. Tko je međutim pitao takove ljude - robote kako se oni osjećaju i što proživljavaju. Treba se moliti za njihovo obraćenje i pozvati ih da se oslobode zla, da prestanu sudjelovati u ubijanju i u drugim grijesima, čak i pod cijenom da radi toga imaju i ozbiljnih teškoća i neprilika. Kada se oslobode zla, čista savjest će im biti veća nagrada od one šake "Judinih srebrnjaka", koje dobiju kao plaću za zlodjela koja čine.

Relativno lako je biti dobar kada se nalazimo okruženi samo sa dobrim ljudima ili kada na Badnjak kitimo bor. No, mi smo odgovorni za sve svoje postupke, za cijelo vrijeme, i ne smijemo činiti zlo nikada, pa niti na radnom mjestu!

9. Jedan broj ljudi si zamišlja da oni imaju pravo biti gospodari nad tuđim životom, i da mogu

oduzeti čovjeku život. Ovakovo pogrešno ponašanje se osobito sreće kod onih koji kažu da u Boga ne vjeruju, odnosno kod onih koji kažu da vjeruju da Bog postoji, ali si zamišljaju da mogu biti pametniji od dragoga Boga ili od Katoličke Crkve koja je učiteljica vjere i morala.

Upravo se zbog toga vidi da oni ginekolozi koji sudjeluju u oduzimanju života nerođene djece, često podržavaju i umjetne oplodnje pri kojima do začeca dolazi bez specifičnog oblika bračne ljubavi. I to je također nedopušteno. Ali, to se takovim oholicama sviđa, jer si u oba slučaja zamišljaju kao da su oni gospodari nad ljudskim životom: i onda kada ubijaju i onda kada na umjetan način sudjeluju u njegovom začecu.

Moramo prihvatiti Božju zapovijed Ne ubij! i shvatiti da mi nismo gospodari niti nad početkom niti nad koncem ljudskog života. Taj gospodar je samo dragi Bog!

Radanje proljepšava majku

Svaka žena će se uvjeriti, već nakon rođenja prvog djeteta, kada se malo od poroda oporavi, da je postala još ljepša nego dok je bila djevojka.

A, ako rodi drugo dijete, biti će još ljepša. Ona koja rodi treće dijete, biti će još ljepša, nakon četvrtog poroda još ljepša itd.

Iako žena u trudnoći izgleda malo drugačije i nespretno, u tom vremenu se u njoj događaju promjene koje ju pomlađuju i proljepšavaju više nego neka kozmetika. Kozmetika je samo "fasada" koja se lako opere, dok porod proljepšava ženu "iznutra".

Danas se još zna da što god ranije žena rodi prvo dijete i što god više djece rodi a ne radi abortuse, to je veća vjerojatnost da neće dobiti rak dojke i rak jajnika.

Ponašanje u trudnoći

U trudnoći se žena treba čuvati teškog posla, treba se dovoljno odmarati i što kvalitetnije hraniti. Treba paziti da ne ozebe, da ne diže terete, izbjegavati sportske aktivnosti, teška i duga putovanja, noćni rad i rad u lošim uvjetima, preduga stajanja, prevelike temperature kao i hladnoću, izbjegavati susrete sa osobama koje imaju zarazne bolesti, izbjegavati prostorije u kojima ime više ljudi da se ne dobije npr. gripa, ne dirati mačke i slične životinje jer one mogu na trudnicu prenijeti zaraznu bolest toksoplazmozu koja ugrožava život i zdravlje nerođenog djeteta. Toksoplazmoza se još prenosi i preko nedovoljno termički obrađenih jaja i mesa i zbog neprokuhanog mlijeka.

Zarazna bolest listerioza također ugrožava život i zdravlje nerođenog djeteta, a prenosi se preko nekuhanog mlijeka, sira, mesa od zaraženih životinja, kao i u kontaktu sa zaraženim životinjama (naročito krava i konj).

Treba izbjegavati štetne lijekove, cijepljenja, zračenja, i sl.

Ima medicinskih djelatnika koji nažalost, za vrijeme raznih dijagnostičkih procedura ili davanja opasnih lijekova o ovome ne vode računa. Međutim, žena i njen suprug ipak trebaju biti savjesniji od njih. Moramo čuvati živote i zdravlje i one djece koja su još "skrivena" koja postoje iako toga još nismo svjesni.

To znači da se treba suzdržavati od odnosa dovoljno vremena prije primanja opasnog lijeka ili prije podvrgavanja opasnoj dijagnostičkoj proceduri, tako da se zna da žena nije začela i da to neće naštetiti djetetu. Treba se suzdržavati od odnosa još i za vrijeme dok se primjenjuje opasno liječenje ili dijagnostika, a u nekim slučajevima još i nekoje vrijeme nakon toga, dok bi djelovanje moglo naštetiti djetetu koje bi se nakon toga začelo.

Drugim riječima, dok već samo teoretski dolazi u obzir da je žena u tom mjesečnom ciklusu začela, ona se treba odnositi prema poštivanju života nerođenog djeteta tako kao da stvarno zna da je začela. Trebala bi izbjegavati ono što mu može naštetiti. Međutim, ako čujete da je nekoja trudnica zabrinuta što će biti s njenim djetetom, jer je primala neke opasne lijekove ili bila na rentgenskom slikanju dok još nije znala da je bila trudna, tj. prije onog dana kada nije došla očekivana menstruacija, možete joj reći da će se dijete ipak roditi zdravo.

Naime, na početku, u prva, otprilike dva tjedna, dok još nije izostala menstruacija, dijete je vrlo nježno, pa često reagira s učinkom "sve ili ništa". Ako je tada dobilo i manja oštećenja, od njih već može umrijeti, pa će žena doživjeti krvarenje misleći da se radi o menstruaciji i neće zapaziti da je

bila trudna. Ako je menstruacija ipak izostala, to obično znači da je dijete preživjelo i da je zdravo. Međutim, nakon izostanka menstruacije, pa otprilike do 9. tjedna nakon oplodnje, dijete već lakše može preživjeti oštećenja, pa će se u nekim, doduše rijetkim slučajevima roditi bolesno. Međutim, kada bi se sasvim sigurno znalo da je dijete bolesno, ne bi ga se ipak smjelo ubiti. Izostanak menstruacije je dodatni znak koji ženi govori da je najvjerojatnije začela, pa će opet paziti da ne bi naštetila djetetu dijagnostičkim ili terapijskim postupcima ili nekim opasnim vakcinacijama.

Od 9. tjedna nakon oplodnje, dijete je sve otpornije na štetne, tzv. teratogene faktore, koji su sada u stanju proizvesti uglavnom tek manje i prostorno ograničenije anomalije.

Kasnija oštećenja najčešće se odnose tek na smanjenje porođajne težine.

Treba izbjegavati pušenje, kavu i alkoholna pića, jer to ugrožava život i zdravlje nerođenoj djeci. Alkoholizam trudnice može dovesti i do oštećenja djetetovog mozga. Naravno da se nikada ne smije uzimati drogu, pa tako niti u trudnoći.

Ne smije se provoditi dijagnostičke procedure kojima je cilj pronalaženje i usmrćivanje bolesnog nerođenog djeteta, kao što je npr. tzv. rana amniocenteza koju izvode u srednjem tromjesečju trudnoće. Pri tome iglom ubadaju ženu kroz trbušnu stijenku i maternicu tražeći plodnu vodu s djetetovim stanicama za analizu. Potom kroz 3 – 4 tjedna uzgajaju djetetove stanice u laboratoriju i analiziraju njihove kromozome.

Mora se naglasiti da se ne smije abortirati niti bolesno dijete.

Osim toga, statistika pokazuje da je riziko da nerođeno dijete pogine pri amniocentezi, od 0,5 - 2 % Spomenut ću nekoliko primjera o njenom štetnom djelovanju.

Od jedne žene sam čuo da su joj u trudnoći za vrijeme rane amniocenteze iglom povrijedili i ubili dijete. Nakon par dana su ga mrtvog iz nje izvadili.

Sznao sam za ženu koja je svoju jednogodišnju curicu svakih par dana vodila na fizikalnu terapiju. Dok je bila s njom trudna, išla je na ranu amniocentezu. Tada su djevojčici iglom oštetili na ruci živac i ona sada ne može izvoditi neke pokrete.

Pričala mi je majka koja je rodila djevojčice blizanke da nije niti znala što je to amniocenteza kada su ju na nju uputili. Već je osjećala kako se djeca u njoj miču. Nakon što su ju ubadali iglom u trbuh, deset dana više nije osjećala nikakove pokrete djece u sebi. Mislila je da su mrtva. Tada je opet osjetila kako se kćerkice u njoj počinju javljati. Kada ih je rodila, odmah je vidjela da jedna od njih na prsima ima ožiljak od uboda iglom.

Znam za jednu doktoricu koja je na sebi dopustila izvođenje rane amniocenteze. Nakon toga je dobila tako tešku sepsu (trovanje krvi) da je jedva ostala živa.

Ima onih koji u smislu lova i odstrela bolesnih nažalost upotrebljavaju i ultrazvuk, a i još neke postupke. Nitko nije postao sretan ubijanjem ljudi. Međutim, čovjek može postati sretan služeći životu bolesnika. Između rođenih i nerođenih ljudi nema razlike. Razlika je samo u mjestu boravka, a čovjek je čovjek po onome što ima u sebi, a ne po mjestu gdje se nalazi. Čovjek je pravi, živi čovjek, djevojčica ili dječak, već od trenutka začeća!

Činjenica je da najbolesnija djeca sama umiru prije rođenja, ili pak u prvim satima ili danima nakon rođenja, uz svu brigu, pažnju i liječenje da im se spase životi. No, to je nešto sasvim drugo kada čovjek umire sam, zbog neizlječive bolesti, uz sve dostupne pokušaje spašavanja života.

Poneka bolesna djeca ipak mogu preživjeti nakon rođenja, kao npr. dijete "mongoloid". Takova djeca obično budu vrlo umiljata i draga. I ja sam imao jednu tako bolesnu sestru. Zvala se je Jacinta.

Lakše je njegovati bolesno dijete nego ga nositi na duši. Ta tko od nas neće biti bolestan prije svoje smrti i ovisan o pomoći drugih ljudi?

Znam za slučaj gdje je ginekolog slagao trudnici da joj je nerođeno dijete mrtvo i nagovarao ju da ga odstrani. Ona je osjećala da se dijete miče i nije mu vjerovala. Kod drugog ginekologa je ustanovila da je dijete ipak živo, ali je bilo bolesno s nekim anomalijama. Prihvatila je tu činjenicu, i čuvala trudnoću. Nakon poroda, otac je dijete odmah krstio, dao mu ime Matej, a ono je nakon par sati umrlo. Bio sam na sprovodu. Sada imaju svoga sina na nebu, a nisu ga ubili.

Treba poručiti i onim roditeljima koje se nalaze u poodmaklijim godinama plodnosti, neka se niti one ne boje djece.

Danas se zna da starost roditelja ne povećava riziko začeća bolesne djece, osim kod slučajeva Down sindroma (mongoloidno dijete). Ali i ovdje je riziko vrlo malen. Čak se danas zna da se

preko 80 % djece koja imaju Down sindrom, ipak začinje kod žena mlađih od 30 godina. Kod žena starih 30 godina, 99,99 % začete djece nemaju Down sindrom. Kod onih s 36 godina starosti, 99,6 % nemaju Down sindrom. Kod majki s 40 godina, 99,1 % djece nemaju Down sindrom.

Međutim, neke prirodene bolesti djece se kod žena starijih od 30 godina javljaju čak rjeđe nego kod onih mlađih, kao što su npr: hipertrofična stenoza pilorusa na želudcu, iščašeni kukovi i otvoren ductus arteriosus na srcu.

Neki se pak ginekolozi ne trude oko održavanja trudnoće i oko sprečavanja spontanog pobačaja, nego govore ženi da će ju "očistiti" pa će "drugi puta imati više sreće". No, tu se ne radi o nikakovom čišćenju, nego u ubijanju i prljanju i to se ne smije učiniti, već se treba energično zauzimati za održavanje trudnoće.

Ako je žena u trudnoći bolesna, niti onda se ne smije ubiti dijete. Treba dobro i kvalitetno liječiti i majku i dijete i spašavati sve živote. Nema se pravo spašavati život jednih ljudi ubijanjem drugih.

Silovanje i rodoskrvuće su veliki zločini. No, ako je došlo do začeca djeteta, niti onda ga se ne smije ubiti. Ne vjerujem da ima ljudi koji bi rekli da se smije ubiti dijete koje je tako začeto, nakon što se je rodilo. Međutim, što se ne smije učiniti rođenome, ne smije se učiniti niti nerođenom sve od začeca pa nadalje!

Ako je žena začela, to znači da je ona već postala majkom. Naime, mama i tata se postaje začecem, a ne tek rođenjem. Neka se strpi, neka ništa ne radi protiv djeteta, neka se trudi oko održavanja trudnoće, a kada se dijete rodi, ukoliko se ne želi za njega brinuti, već će ga netko usvojiti i pružiti mu svoju ljubav. U svakoj zemlji ima više onih bračnih parova koji traže dijete za usvojenje, nego što ima djece za usvojenje.

Svako krvarenje u trudnoći zahtijeva veliku ozbiljnost, suzdržanost od odnosa, kontrolu poštenog ginekologa koji radi u skladu s kršćanskim principima, da se ne bi izgubilo nerođeno dijete. Ima različitih uzroka krvarenja žene u trudnoći i to često zahtijeva strogo mirovanje i liječenje.

Potrebno je vršiti kontrole krvnog tlaka, tjelesne težine te urina da bi se spriječila pojava komplikacija, odnosno da bi ih se odgovarajuće liječilo. Često se dogodi da liječnik trudnici odredi smanjenje unosa soli ili čak neslanu dijete.

Kod tzv. EPH-gestoze, kojoj su sklonije žene s prvom trudnoćom, a javlja se u uglavnom u drugoj polovini trudnoće, pojavljuju se edemi, proteini u mokraći i (ili) visok tlak – hipertenzija. Prema početnim slovima simptoma, ova bolest je dobila ime. Nekada se pojavi i samo jedan od sipomenutih znakova. Neke od tih gestoza su blage i ne predstavljaju naročiti problem, a nekada je potrebno ležanje i odgovarajuće liječenje, pogotovo s ciljem da ne bi došlo do komplikacija koje ugrožavaju majku ili dijete.

Dobijanje manje od 9 kg ili više od 17 kg težine u trudnoći, može djelovati nepovoljno. Treba izabrati dobrog liječnika, koji će uvijek raditi u skladu s naukom Katoličke Crkve trudeći se oko zaštite života, zdravlja i moralnih vrijednosti.

Trajanje trudnoće

Od oplodnje, što otprilike znači od dana kada se je oslobodila jajna stanica koja je oplodena, pa do poroda, trudnoća traje najčešće 266 dana.

Međutim, obično ginekolozi računaju na drugi način, a to je da će do poroda doći 40 tjedana ili 280 dana ili tzv. 10 lunarnih mjeseci nakon prvog dana posljednje menstruacije. Lunarni mjesec je vrijeme koje je potrebno da bi Mjesec obišao oko zemlje, a to je 28 dana, odnosno 4 tjedna.

Ovdje se ne bismo zadržavali na razlozima zbog čega sve dolazi do prijevremenog poroda ili do prekoračenja termina. Izračunat termin poroda često nije onaj pravi, jer je do ovulacije koja je urodila oplodnjom moglo doći prije ili nakon pretpostavljenog dana ovulacije. Savjesni ginekolozi prate trudnicu i stanje njenog nerođenog djeteta i nakon izračunatog termina, pa ako se ne pojavi ugroženost, izazivaju porod tek dva tjedna nakon izračunatog termina. Nekada se ipak ne čeka dva tjedna.

U praćenju trudnice i nerođenog djeteta kada do poroda nije došlo u izračunatom terminu, pomaže CTG (kardiotokografija), koja bilježi otkucaje dječjeg srca i kontrakcije maternice.

Također se prema potrebi primjenjuje amnioskopija, tj. promatranje plodnih ovojnica i plodne vode

optičkim instrumentom kroz grlić maternice. Naime, u nekim patološkim stanjima boje plodnih ovojnica i plodne vode se promijene.

Carski rez

Kod jednog broja trudnica, kada dođe vrijeme poroda, zaista je potrebno roditi dijete carskim rezom. Pri tome se razreže trbušna stijenka u donjem dijelu, a potom se kroz rez na maternici porodi dijete.

Jedan broj opstetričara tako obavi 4,5 % poroda, a drugi nažalost čak 20 % ili još više. Činjenica je da ih se vrlo često radi nepotrebno. Nekada to ginekolog možda izvodi samo s ciljem da dobije deblju kovertu.

Kada sam posjetio jednu ginekološku kliniku i razgovarao s osobljem, ušao je jedan doktor i pozvao mlađeg kolegu da mu dođe asistirati na operaciji carskog reza. On je to odbio, a ovaj je nervozno zalupio vratima i otišao. Kada su se vrata zatvorila, ovaj mi je liječnik objasnio o čemu se radi. Došla je roditi supruga od prijatelja tog starijeg ginekologa i on želi obaviti porod. Međutim, sada je već 14 sati i ako bude čekao dok porod započne i završi se prirodno, biti će već toliko sati da danas neće moći otići u ribolov. I sada on, zbog ribolova, da bi što prije otišao iz bolnice,, traži anesteziologa koji će ovu trudnicu uspavati i ginekologa koji će mu asistirati da obavi carski rez. Zaista vrlo nehumano. Svom prijatelju će vjerojatno govoriti da su se pri porodu pojavile ozbiljne komplikacije, ali da ih je on uspješno otklonio hitnom operacijom ...

Od poštenijih ginekologa čuje se i za druge slične postupke nekih njihovih kolega. Naime, ima ginekologa koji nisu strpljivi biti uz roditelje duže vremena dok joj se za porod spontano, tj. prirodno otvori grlić maternice. Obično se maternica nešto sporije otvara kod onih koji rađaju prvi put u zrelijim godinama.

Takav nestrpljivi ginekolog joj daje sredstvo za provociranje poroda da bi ona rodila baš onda kada to njemu odgovara, pa ako joj se maternica brzo ne otvori, ne želi uz nju dežurati, nego joj obavi carski rez. Da je bio strpljiviji, najčešće bi se porod ipak obavio prirodno bez potrebe za carskim rezom.

Znam da bi bilo važnije o ovome govoriti samim ginekolozima nego sadašnjim ili budućim trudnicama. Radi se o ozbiljnom problemu stanja u ginekološkoj službi. Porod obavljaju i neraskajani aborteri koji su možda desetak minuta prije dolaska u rodilište rezali neko dijete na komade na abortusu. Upravo su ti ginekolozi nervozni, grubi, otresiti, oholi i ne pokazuju dovoljno strpljenja i poštovanja prema roditelji.

Međutim, roditelji još nerođenog djeteta ipak bi trebali potražiti poštenog liječnika koji će pripaziti da se porod obavi onako kako treba. Među pojedinim rodilištima postoje bitne razlike. Često supružnicima uopće ne predstavlja problem izabrati ono rodilište koje žele.

Nekoje žene dolaze u napast da se steriliziraju poslije višekratnih rađanja carskim rezom. Mora se naglasiti da se sterilizirati ne smije niti tada. Ima čak ginekologa koji priznaju, kada se razgovara u užem krugu, da nekada nakon carskog reza obave sterilizaciju žene a ona to i ne zna. Supružnici trebaju otvoreno reći osoblju na rodilištu, pogotovo ginekolozima, da ne dopuštaju izvođenje sterilizacije niti nakon višekratnih carskih rezova.

O periodičnoj suzdržanosti u plodne dane s ciljem izbjegavanja začeca kada postoji opravdani razlog, piše detaljnije u poglavlju o prirodnoj Billings metodi. Postoji još jedna prirodna metoda koja je također pouzdana i u nepravilnim ciklusima, a zove se simpto – termička.

Ovdje još treba napomenuti da je opasnost prsnuća ožiljka na maternici kod slijedećih poroda, nakon višekratnih carskih rezova, daleko manja nego što to obično žene, pa i neki ginekolozi misle. Za vrijeme trudnoće, maternica raste postupno i prilagođava se veličini djeteta. Kada dođe vrijeme poroda, procijenit će se da li se može prepustiti da dođe do poroda prirodnim putem ili će opet trebati obaviti carski rez.

Dr. Nelli je izvijestio o 130 pacijentica koje su imale četiri ili više carskih rezova. Od njih je 84 imalo 4 carska reza, 30 žena je imalo 5, devet po šest carskih rezova, pet po sedam, jedna je imala devet a jedna čak deset carskih rezova.

Rh faktor

U slučaju kada je ženina krvna grupa RH negativna (Rh –) a muževa RH +, jedan broj djece će najvjerojatnije biti RH +. Da bi se izbjeglo štetne posljedice za zdravlje RH pozitivne djece, zbog stvaranja majčinih antitijela protiv Rh faktora djeteta, odmah nakon poroda se analizira krv novorođenčeta, pa se, u slučaju ako je majka Rh– a dijete RH+, unutar 2 – 72 sata daje tzv. anti D imunoglobulin (Rhogam, Rhesogam P ili Partobulin Inject). Time se sprečavaju štetne posljedice kod slijedećeg djeteta ako bi ono bilo RH +.

Postoje testovi senzibilizacije koji pokazuju da se ovaj anti D imunoglobulin nekada treba dati još i tijekom trudnoće.

Čak ako Rh negativna majka trenutno misli da možda u životu više neće začeti djece, ipak je potrebno primiti anti D imunoglobulin odmah poslije poroda svakog Rh pozitivnog djeteta. Naime, ipak neke od njih poslije zanesu pa se primanjem na vrijeme anti D imunoglobulina izbjegne kasnija briga. Osim toga primanjem ove zaštite injekcije sprečavaju se štetne posljedice ako bi ona nekada u životu, u hitnoći, u nedostatku Rh negativne krvi, trebala primiti transfuziju Rh+ krvi.

Dojenje

Ako majka nije zaražena ozbiljnijim bolestima, ako je ikako moguće, treba dojiti dijete. Ne postoji umjetna prehrana koji bi imala onu kvalitetu koju ima majčino mlijeko.

Samo 2 do 5 % majki zbog ozbiljnih zdravstvenih problema trebaju hraniti dijete umjetno.

Dojenje povoljno djeluje još i na emotivni i psihički razvoj djeteta, jača njegov imunitet i zdravlje, olakšava probavu. Korisno je i za zdravlje majke (smanjuje mogućnost nastanka raka dojke i jajnika, a sprečava i nastanak osteoporoze).

Majka treba biti uporna, i mlijeko će doći.

Preporuča se dojenje bez dodatka druge hrane, do navršenog šestog mjeseca djeteta. Nakon toga je također poželjno nastaviti dojiti uz dodatak druge hrane.

A sada, evo još i nekoliko praktičnih uputa:

* Prvo dojenje bi trebalo biti već pola sata po porodu. Iako novorođenče vjerojatno tada niti pije, ovaj podražaj potiče proizvodnju mlijeka i kasnije dojenje.

* U početku, koji dan, majčino mlijeko nije bijele boje kao što će to ubrzo postati, ali to majku ne smije zbuniti. Riječ je o tzv. kolostrumu sa sastavom koji baš najbolje odgovara djetetu neposredno poslije poroda.

* Treba dojiti kada god to dijete traži, tj. kada je gladno. U početku će to možda biti svaka dva sata, a kasnije i rjeđe. Ritam će se ustaliti. U 24 sata, biti će 6 – 7 obroka.

Pravilo je da se u početku što češće stavlja dijete na prsa, pa će se količina proizvedenog mlijeka uskladiti s potrebama.

* Za dojenje treba odvojiti dovoljno vremena i osigurati mirnu atmosferu. Tada se ženu ne smije ometati. Važan je bliski emocionalni kontakt između majke i djeteta za vrijeme dojenja. Treba biti strpljiv ako u početku ne ide sve kako treba.

* Ako se stvara dovoljno mlijeka, pri svakom podoju treba djetetu ponuditi jednu dojku. Ako to nije dovoljno, ponudi se i druga. S tom dojkom se onda započinje slijedeći obrok.

* Nije dobro naglo prekinuti dojenje, jer to može biti bolno. Majčine ruke naravno moraju biti čiste, pa ona na koncu dojenja stavi kažiprst između dojke i usta djeteta i blago ga odmakne od prsa. Nakon toga treba uspraviti dijete i lagano mu masirati leđa da bi se oslobodilo od nagutanog zraka.

* Nakon dojenja, treba ostaviti da se bradavice neko vrijeme osuše na zraku. Ovo osušeno mlijeko sprečava nastanak upale dojke.

* Sastav majčinog mlijeka prilagođen je potrebama djeteta. Rastom djeteta sastav se mijenja.

* Važna je pravilna prehrana dojilje s dovoljno žitarica, riže, tjestenine, krumpira, mlijeka i druge tekućine, kao i svježeg voća i povrća.

* Za neuspjeh u dojenju, pogotovo kada dijete ne želi sisati, ne treba uvijek tražiti razlog kod majke, nego uglavnog kod medicinskog osoblja u rodilištu. Posebno često se to događa tamo gdje novorođenče odvoje od majke i samo joj ga povremeno donesu na dojenje. Ima naime medicinskih sestara koje ne žele slušati plač djece u sobi gdje se sva ona nalaze, nego ih nahrane umjetno iz bočice. Dudica na bočici ima veći otvor, pa se dijete ne mora tako truditi da iz nje izvuče mlijeko,

kao što je to na majčinih grudima. Dojenče vrlo brzo nauči da će se moći zasiti tamo gdje lakše vuče i onda ne želi sisati majčina prsa. Puno je bolja situacija tamo gdje novorođenče ostaje stalno uz majku i ona mu daje prsa kada god treba. Tada se ne može dogoditi da s djetetom nešto rade bez majčinog znanja.

Higijena menstruacije.

Ako kod žene tijekom dotičnog ciklusa nije nastupila trudnoća, jedan sloj sluznice maternice s krvlju, kroz nekoliko dana, istječe van. To je tzv. menstruacijsko krvarenje.

Treba izbjegavati upotrebu tampona. Kada tampon apsorbira tekućinu, teže ga se odstranjuje, pa se događa da žena na vađenje tampona odlazi ginekologu! Tampon ipak otežava normalno istjecanje sadržaja menstruacije. Posljedica može biti infekcija u području rodnice i maternice te njeno proširenje na jajovode. To opet može dovesti do neplodnosti. Još je veća opasnost za proširenje infekcije i pojavu neplodnosti ako je žena već zaražena zbog ranijih spolnih odnosa. Takovih kroničnih infekcija kod žena, pa i kod djevojaka, ima prilično mnogo, a neke od njih kroz određeni period nisu toga niti svjesne dok se ne pojave dodatne komplikacije.

Otežano izlaženje sluznice maternice zbog tampona može doprinijeti njenom odlasku u suprotnom smjeru, prema jajovodima i dalje u trbušnu šupljinu, gdje se ta maternična sluznica prilijepi, te doživljava promjene, pa i krvarenja tijekom budućih menstruacijskih ciklusa u životu. Radi se o tzv. endometriozi. Nekada se zbog nje pojavi čak i neplodnost.

Mogućnost komplikacija u smislu infekcije, endometrioze i neplodnosti je još i veća ako se za vrijeme menstruacije udruže dva faktora: gimnastička aktivnost odnosno teži fizički poslovi, te otežavanje normalnog istjecanja krvarenja tamponom.

Za vrijeme menstruacije, treba izbjegavati bračne odnose. Za vrijeme ovog krvarenja ulaz u maternicu je otvoren i žena je sklonija infekcijama, a bračni odnosi bi mogli potaći nastanak bolesti endometrioze.

Neplodnost

O neplodnosti se obično govori ako se kod bračnog para nakon godinu dana redovitog bračnog života, otvorenog kroz cijelo vrijeme postizavanju začeca, ne pojavi trudnoća.

U slučaju neplodnosti, treba paziti na koje se dijagnostičke procedure pristaje.

Plodnos muškarca, odnosno stanje njegovog sjemena, ne smije se ispitivati samozadovoljavanjem.

O nedopuštenosti masturbacije govori se u dokumentu Zbora za nauk vjere "Persona Humana", a iz njega slijedeće rečenice prenosi i Katekizam Katoličke Crkve: *"U skladu sa stalnom predajom i crkveno Učiteljstvo i moralni osjećaj vjernika masturbaciju su bez kolebanja smatrali činom koji je u sebi i teško neuredan". "Kakav god bio razlog tome, svojevrijem služenje spolnom sposobnosti izvan normalnog bračnog općenja bitno se protivi njenoj svrsi"*.

O nedopuštenosti masturbacije u medicinske svrhe, piše u Dekretu Sv. Oficija od 24. srpnja 1929., a to je objavljeno u Acta Apostolice Sedis 21 (1929) 490.:

"Pitanje: Je li dozvoljeno izravno izazvano samozadovoljavanje kako bi se dobila sperma pomoću koje bi se otkrila zarazna bolest "blenorragia", kako bi se izliječila, ukoliko je to moguće?" Odgovor potvrđen od Vrhovnog Svećenika 26. srpnja: *Niječno*". (Hrvatski prijevod citiran iz Denzinger-Hunerman, 2002, UPT Đakovo).

Sasvim je druga situacija kada se nakon normalnog bračnog odnosa neplodnog bračnog para iz tijela žene uzme dio sjemena njenog muža za analizu. Naravno, da pri tome treba biti oprezan, jer se osobe kojima Bog nije blagoslovio brak, ne može upućivati na seksualni odnos, pa niti u svrhu ispitivanja njihove plodnosti.

Postoji i drugi način ispitivanja plodnosti muža, kojega je opisao ginekolog dr. H.P. Dunn u svojoj knjizi "Kršćanski brak u očima liječnika", a također i u medicinskom časopisu Lancet još 1959. god. On predlaže da suprug uskoro nakon normalnog bračnog odnosa, dakle bez samozadovoljavanja i bez prekinutog snošaja, postavi kapljicu preostale tekućine iz mokraćne cijevi na već unaprijed pripremljeno čisto stakalce kakovo se inače upotrebljava za mikroskopske preglede. Ovu kapljicu tekućine se prekrije drugim tankim stakalcem, te odnese u laboratorij koji provodi ovakove analize. Ovakav uzorak ostane vlažan oko tri sata.

Na mikroskopskoj analizi se broje spermatozoidi koji se vide na velikom povećanju. Ako ih se tako u vidnom polju nabroji 100, to otprilike odgovara jednom milijun u kubičnom mililitru, kada su ustanovljavali koncentraciju spermatozoida oni koji su dobijali sjeme za analizu nakon griješnog postupka masturbacije. Proporcija vrijedi i za druge brojeve spermatozoida koji se vide na velikom povećanju. Na taj način se mogu svrstati muškarci u tri grupe: oni s visokim stupnjem plodnosti, s niskim stupnjem plodnosti i bez vidljive plodnosti.

Uz koncentraciju spermatozoida, na ovaj način se može još analizirati njihovu pokretljivost i izgled.

Sasvim sigurno da ima problema s lošim odgojem i lošim ponašanjem velikog broja djelatnika u medicini, pogotovo među urolozima i ginekolozima, koji ne poštuju moralne principe. Ipak, i na njih će povoljno djelovati supruzi kada traže ispitivanje plodnosti bez primjene griješnih postupaka.

Nekada je bračni par ipak plodan, ali nisu bili dovoljno strpljivi očekujući da ipak prirodno dođe do začeća. Nekoje dijagnostičke procedure žene kao propuhivanje jajovoda i rentgensko snimanje s kontrastom tzv. histero-salpingografija, mogli bi ubojstveno djelovati na dijete ako je tada žena trudna. Treba biti svjestan da do začeća djeteta dolazi otprilike dva tjedna prije izostanka menstruacije. Dakle, takove dijagnostičke pretrage, ako su uopće potrebne, trebalo bi izvoditi prije nego što taj mjesec dođe do ovulacije, a izvjesno vrijeme prije i poslije njih, ne bi se smjelo imati odnose.

Budimo aktivni u zaštiti života nerođene djece

Svakodnevno se molimo dragome Bogu da ga čujemo i poslušamo što bismo još trebali učiniti na zaštiti ugroženih ljudskih života i moralnih vrijednosti.

Ubijanja nerođene djece ima ne samo zato što u njima sudjeluju oni koji su za smrt, nego i zato što oni koji govore da su dobri i da su za život, često šute i nedovoljno rade na zaštiti njihovih života. Kada saznate da je nekoja žena trudna, energično se zauzmite da prihvatite s ljubavlju svako novo dijete, da ga ne ubije. Ako je ona u napasti da ga abortira, da bi lakše odustala od pobačaja, zamolite za pomoć i neke druge dobre ljude, pogotovo svećenike i časne sestre. U odgovaranju od abortusa vrlo korisno djeluje kada se trudnicu posjeti kod njene kuće i kada pristane doći u katoličko savjetovalište.

Odgovorite svakoga od upotrebe spirala, pilula i od drugih griješnih sredstava i postupaka. Kada nekoju ženu odgovorite od spirale, spriječili ste nekoliko ubojstava godišnje, a slično vrijedi i za pilule i za ostala ubojstvena sredstva.

Ubijanje djece provode na brojne načine i protiv svega toga se mora zauzimati vrlo jaso, bez ustručavanja. Naime, ako bi netko nastupao samo protiv “kirurškog” pobačaja, a u isto vrijeme ne bi otvoreno govorio protiv ostalih vrsta ubijanja djece, kao što su antibaby pilule, spirale i razna druga sredstva, možda bi se netko sablaznio i pomislio da se ova osoba slaže s upotrebom nekih griješnih sredstava.

Bilo bi vrlo pogrešno kada bi netko mislio da bi se živote nerođene djece zaštitilo širenjem onih kontracepcijskih sredstava koja nemaju ubojstveni učinak. U ovome priručniku se mogu naći objašnjenja zbog čega je kontracepcija također smrtni grijeh, a u grijehu se nikada ne smije sudjelovati. Osim toga, kontracepcija razvija negativan stav prema djeci, strah od djece. Od toga negativnog stava prema djeci do kojeg je došlo uz kontracepciju, uočavamo da je kod mnogih ljudi tek maleni korak do njihovog plana da ubiju dijete ako se ipak začme.

Kontracepcijska sredstva su doprinijela ne samo razdvajanju seksualnog života i začeća, nego i razdvajanju seksualnog života od braka. U sredinama gdje je proširena kontracepcija uočava se da mnogi ljudi provode nekakav “surogatni”, tj. griješni život sa seksualnim odnosima prije braka, ne žele brak jer on zahtijeva vjernost i odgovornost, odgađaju ga ili u njega uopće ne ulaze, a ako i uđu, statistika kod njih pokazuje češće nevjere, porast zaražavanja spolno prenosivim bolestima te češće rastave s brojnim teškim problemima ne samo za supružnike, nego i za djecu, pa i društvo.

Treba otvoreno reći svećenicima i vjeroučiteljima neka se ne stide govoriti protiv kontracepcije.

Slijedeći primjer Sv. Ivana Krstitelja koji je i samom kralju Herodu rekao neka ne griješi, iako je zbog toga ostao bez glave, pođimo i mi do farmaceuta, ginekologa, medicinskih sestara, novinara,

ljudi na vlasti, političara i ostalih odgovornih, tražeći od njih neka ne učestvuju u lancu grijeha, neka se odreknu zla i neka se pokaju.

Korisno djeluje kada im se u tome smislu još i pišu pisma. Neka znaju da trebaju biti u dobrim odnosima s dragim Bogom. Ne smiju se dati zavesti od onih koji se zalažu za ubijanje, kontracepciju, sterilizaciju, umjetne oplodnje i razna druga zla.

Jedan ubojica - aborter, kojega sam posjetio i rekao mu neka ne ubija, odgovorio mi je da je odrastao bez vjerskog odgoja, da je osjećao da nije u redu to što ubija djecu, ali da mu još nikada ranije u životu nije nitko došao i rekao neka prestane ubijati. A, gdje su bili oni "pošteni" stanovnici toga grada dok je on godinama ubijao?

Što mislite, kada bi se u vašemu gradu ili selu svakoga dana na ulici ubilo jednog dječaka ili djevojčicu koji idu u prvi razred, da li biste vi šutjeli i to dopuštali? Siguran sam da biste izašli na ulicu, protestirali i svojim tijelima štitili živote te male djece. Međutim, u tolikim mjestima Hrvatske svakodnevno ubijaju djecu, a ipak ima ljudi koji šute, stavljaju poput noja glavu u pjesak i okreću se na drugu stranu od vapaja nerođene djece koja zovu u pomoć.

U mnogim zemljama svećenici i biskupi predvođe javne molitvene procesije protiv ubijanja nerođenih, nakon Sv. Mise, ulicama grada uz prethodnu najavu kod policije. Dolaze dostojanstveno pred abortivnu kliniku i tamo nastavljaju s molitvom. Na taj način pomažu aborterima da se pokaju i prestanu činiti zlo. Tijekom osam godina ovakovih molitvenih procesija u New Yorku, koje je organizirao mons. Philip Reilly i svakodnevnog stajanja na ulici pred ulazom u neku od abortus klinika, s molitvom Krunice i podjelom odgovarajućih katoličkih brošura, više od polovine abortus klinika New Yorka je zatvoreno.

Svatko od nas ima i neke svoje specifične talente za zaštitu ugroženih života i moralnih vrijednosti, što trebamo otkrivati i razvijati. Naročito velike mogućnosti dobrog djelovanja nalaze se u onim profesijama koje rade s narodom, a to su npr. zaposleni u medicini, prosvjeti, vjerski službenici, ljudi u javnim glasilima, kulturi, vlasti, politici i raznim uslužnim djelatnostima. Oni dolaze u kontakt s velikim brojem osoba i na njih imaju utjecaj. Nažalost, netko iz takovih i drugih profesija djeluje upravo suprotno, sudjelujući u ubijanju, podržavajući ubijanje, pretvarajući se u protuvjerske, protuživotne, protuzdravstvene i protumoralne djelatnike.

U kontaktu s drugim ljudima nisu samo pojedine profesije, nego je to i svatko od nas.

Nikada ne sudjelujte u izvođenju abortusa, u proizvodnji, distribuciji, naručivanju, izdavanju, prodaji, primjeni niti reklamiranju kontracepcijskih i abortivnih sredstava ili postupaka. Nemojte sudjelovati niti u umjetnim oplodnjama kao što su inseminacija i oplodnja u epruveti. Svakoga od toga odgovorite.

Iskoristite svoje kontakte s ljudima, osobito u spomenutim profesijama koje rade s narodom, kako bi se bez odlaganja donijelo državno zakonodavstvo koje štiti život svakog čovjeka, sve od začeca pa do prirodne smrti, koje štiti obiteljske, bračne i moralne vrijednosti.

Mnogi ljudi toliko vole djecu da odlaze u ginekološke ustanove i tamo razgovaraju sa ženama odgovarajući ih od spirala, pilula i drugih abortivnih i nemoralnih postupaka i metoda. Mnogi toliko vole djecu da posjećuju farmaceute moleći da i oni prestanu sudjelovati u grijehu, da ne proizvode, ne naručuju i ne izdaju kontracepcijska i abortivna sredstva, kao niti sredstva za pripremu oplodnje u epruveti.

U našoj kulturi i umjetnosti premalo je glazbenih, likovnih, kazališnih, filmskih i književnih sadržaja koji idu u prilog roditeljstvu i prema zaštiti života i one djece koja se još nisu rodila. Međutim, mi imamo priliku to popraviti.

Dobro je sa sobom uvijek nositi brošurice protiv pilula, spirala i ostalih griješnih postupaka, jer često dolazimo u priliku da to nekome možemo dati. Takove brošure možete besplatno naručiti čak i u većim količinama na adresi: Dr. med Antun Lisec, Poštanski pretinac 2, 34335 Vetovo, Hrvatska.

Vodite o svemu ovome računa i onda kada, danas sutra, dođete na određene pozicije s kojih možete još bolje djelovati. Niti tada nemojte nikada učestvovati u zlu niti omogućavati zlo, već iskoristavajte svoj položaj za zaštitu svih ugroženih ljudskih života i moralnih vrijednosti.

Ako ja propustim učiniti nešto na zaštiti života nerođene djece, najvjerojatnije da to nikoji drugi čovjek na svijetu neće moći nadoknaditi. Svatko je od nas nezamjenjiv!

Nedopuštenost pornografije

Promatranje pornografije je grijeh protiv čistoće. Nju ne smiju gledati niti supruzi. Oni koji kupuju pornografiju, novčano pomažu sve one koji sudjeluju u tim grijesima, u lancu od proizvodnje do trgovine. Dr. Dunn, ginekolog, otac katoličkog biskupa iz Aucklanda u svojoj knjizi "Kršćanski brak iz perspektive liječnika" piše da je pogrešno misliti da će pornografija poboljšati bračni život. Tamo se ljudi ponizuju i degradiraju, prikazuju se razna izopačenja od kojih ne može biti nikakove koristi. Supruga se osjeća poniženom kada ju muž uspoređuje s nekom prostitutkom iz pornografskog časopisa ili filma. Sramota je i za muža da ga se uspoređuje s nekim prostakom. Dr. Dunn nadalje tvrdi da je promatranje pornografije postalo uzrokom mnogim rastavama brakova.

Sv. Otac Papa Pavao VI, u točki 22. enciklike Humanae Vitae poručuje: *"Sve što u modernim sredstvima društvenog saobraćanja vodi k uzbuđivanju sjetila, ka razuzdanom načinu života, kao i svaki oblik pornografije ili raspuštenih priredbi – sve to mora izazvati otvoreno i jednodušno protivljenje svih na kojima leži briga oko napretka civilizacije i obrane najvažnijih dobara ljudskog duha. Uzaludno bi bilo pokušati da se ova izopačenja opravdaju navodnim umjetničkim i znanstvenim razlozima ili pozivati se na slobodu što su je na ovom području ostavile javne vlasti"*.

PRIRODNO PLANIRANJE OBITELJI

Već na početku treba reći da velikom broju supružnika kroz cijeli period bračnog života ili pak kroz njegov znatan dio, nije potrebno praćenje ženinih plodnih i neplodnih dana.

Veliki broj supružnika, a među njima su i toliki naši roditelji, djedovi i bake, koji su i te kako ozbiljno shvaćali neprocenjivu vrijednost svakog novog djeteta, svjedoče da im je bilo dovoljno brinuti se za čistu savjest, za Božje Kraljevstvo u duši, njegovanje međusobne ljubavi, ljubav prema djeci, čuvanje zdravlja, pošten rad, pažnja da se ne bi nepotrebno rasipalo novac i dobar odgoj djece. S velikom ljubavlju i radošću prihvaćali su svako začeto dijete kao Božji dar.

Takovi ljudi su zbog brojne djece koju su rodili ponekad znali doživljavati nerazumijevanje, pa i prigovore. Međutim, potrebno je pohvaliti njihovu veliku vjeru u Boga, u Božju providnost i Božju pomoć, njihovu veliku ljubav i spremnost na žrtvu.

Naš narod je upravo zbog takovih stavova opstao u teškim vremenima bliže i dalje povijesti, čak i neprekinutom nizu stoljeća okupacije, mučenja, siromaštva i progonstava, kada su naši roditelji i drugi preci već unaprijed odlučili da će roditi onoliko djece koliko im dade dragi Bog. Svatko od nas postoji upravo zbog toga što su se u doslovnom smislu riječi, rodili svi naši preci sve do Adama i Eve.

Najčešće prigovori roditeljima brojne djece dolaze od strane onih koji se nisu htjeli baš mnogo žrtvovati za djecu, nego su grijeshili kontracepcijom, sterilizacijom, ubijanjem i na razne druge načine.

Roditelji brojne djece zaslužuju javne pohvale od strane Crkve za svoju ljubav, žrtvu i povjerenje u Božju providnost, čak ako i nisu baš u svemu idealni. Možda se i nisu baš najbolje snašli u društvu gdje je vrlo prisutna nezaposlenost, siromaštvo, progonstvo, gdje se zahtijevaju duge škole i sl.. Oni i njihova djeca su ipak neprocenjivo dragocjeni i zaslužuju odgovarajuću materijalnu pomoć za život i od strane države i Crkve. One obitelji koje su osjećale materijalnu oskudicu a imale su brojnu djecu, ne ostanu trajno u takovoj situaciji, pogotovo kada im djeca počmu raditi i privređivati. Siromaštvo ostaje u obitelji duže uglavnom tamo gdje je prisutan grijehšan način života, preziranje Boga, lijenost, alkoholizam, loš odgoj i sl.

Ipak, treba priznati da se supružnicima nekada mogu pojaviti opravdani i ozbiljni razlozi da kroz neko vrijeme, vrlo rijetko čak i trajno, odustaju od začeca daljnje djece prihvaćanjem suzdržanosti od bračnih odnosa kroz ženine plodne dane u mjesečnom ciklusu. Radi se o prirodnim metodama.

Već je u ranijem tekstu objašnjeno da se ni tada ne smije pribjegavati grijehu. Znači da se ne smije upotrebljavati kontracepciju i sterilizaciju

U suvremene prirodne metode koje su pouzdane i u ženinih nepravilnim ciklusima, danas

uglavnom spadaju samo dvije: Billingsova i simpto-termička.

Billingsova metoda se osniva na činjenici da je plodna žena u stanju na sebi primjećivati neke dane u mjesecu sluz koja se izlučuje iz grlića maternice, dok simpto-termička metoda uz praćenje pojave sluzi zahtijeva još i mjerenje temperature, pa i neke druge znakove.

Prednosti **prirodne** metode su:

- lako ju se shvati i nauči
- ne oštećuje život niti zdravlje roditelja ni djece
- pomaže razvoju bolje veze, komuniciranja i razumjevanja supružnika
- ne remeti spontanost niti estetiku bračne ljubavi
- može se uklopiti u etičke norme
- ne košta ništa
- muževi postaju više vezani za obitelj i više cijene svoje supruge
- pomaže u povećanju stabilnosti braka
- dovoljno je pouzdana čak i u ženinim neredovitim ciklusima
- pomaže u razvoju pozitivnog stava prema djeci, te u čuvanju i stvaranju zdravstvenih, psiholoških i moralnih predispozicija za prihvaćanje djece
- pomaže u izgradnji otpornosti da se ne prihvate umjetna sredstva, a ona nam i te kako upropaštavaju narod.

Poznavanje prirodnih metoda, tj. plodnih i neplodnih dana žene, samo po sebi ne znači njihovo iskorištavanje u svrhu da ne bi došlo do začeća. Ima i slučajeva da prirodnu metodu netko iskoristi s ciljem da se lakše postigne začeće.

Mora se imati na umu da ljudska spolnost nije životinjska spolnost, niti je to samo područje biologije. Potrebno je poštivati moralne zakone koje je odredio Bog– Stvoritelj svijeta. Pri začeću djece, muž i žena surađuju s Bogom.

Prirodna metoda nije kontracepcija. Suzdržanost od bračnih odnosa ne rastavlja bračni odnos od začeća, jer se u slučajevima izbjegavanja začeća, u plodne dane uopće nema bračne odnose.

Podatke koje iznosim dajem s najvećim povjerenjem i molbom da ih se ne zloupotrebjavaju za život prije niti izvan onog braka kojeg blagoslovi dragi Bog. Važno je još naglasiti da je za suzdržanost od bračnih odnosa s ciljem izbjegavanja začeća, potrebno imati ozbiljne, opravdane razloge.

BILLINGSOVA (OVULACIJSKA) METODA

Ovdje je riječ uglavnom o ženi i o pronalaženju njenih plodnih i neplodnih dana. U vezi muža za sada ćemo reći samo to da se njega smatra plodnim svakoga dana, te da se od njega traži razumijevanje i suradnja sa suprugom u primjeni ove metode.

Anatomske i fiziološke podaci

Žena u svom donjem dijelu trbuha ima sa svake strane po jedan jajnik. To je organ veličine badema, koji u sebi ima tisuće nezrelih jajnih stanica s kojima se djevojčica već rodi. A, kada dođe

pubertet, pod utjecajem hormonskih zbivanja, počinju menstruacijski ciklusi, pri kojima sazrijevaju i oslobađaju se jajne stanice. Svaki mjesec počne sazrijevati više jajnih stanica, ali na koncu potpuno sazrije samo jedna (vrlo rijetko dvije, a još mnogo rjeđe tri). Ako međutim zbog nekih okolnosti i dođe do sazrijevanja više jajnih stanica u jednom mjesečnom ciklusu, važno je naglasiti da se sve one oslobode u roku od 24 sata.

Jajna stanica je tako sitna da bi ju se jedva moglo vidjeti prostim okom. Ona bude okružena tekućinom oko koje je mjehurić. U jednom trenutku, nakon čitavog niza popratnih događaja u ženinom organizmu, mjehurić pukne i jajašce iz njega izlazi. Ovaj događaj se naziva **ovulacija**. Jedan mjesec se to događa na jednom, a drugi mjesec na drugom jajniku.

Važno je naglasiti da se ovulacija ne može isprovocirati nekim vanjskim utjecajima kao što bi to npr. bio bračni odnos. Naime, tek se kod kunića ovulacija izaziva spolnim odnosom, dok kod ljudi to nije moguće. Vanjski faktori kao što su npr. bolesti žene, glad, strah, umor, žalost, ili neke druge tzv. "stresne" situacije, mogu samo odgoditi ovulaciju, ali ju ne mogu ubrzati. Ali, ako kasni ovulacija, onda kasne i znakovi koji ju najavljuju a njih će žena na sebi moći na vrijeme zapaziti.

Kada kasni ovulacija, naravno da zbog toga kasni i menstruacija. Međutim, to si nekoje žene pogrešno protumače da su zanijele, iako nisu.

Jedan broj žena za vrijeme ovulacije primijeti blaži otok limfnih žlijezda u onoj preponi s koje strane je taj mjesec došlo do ovulacije. Ukoliko ona ima samo jedan jajovod (npr. radi prethodne operacije), onda joj to nekada može pomoći da lakše dođe do začeća (onaj mjesec kada je ovulacija na strani zdravog jajovoda).

Vrijeme od ovulacije pa do slijedeće menstruacije je uvijek stalno i traje uglavnom 10-16 dana, ali period od početka menstruacije pa do ovulacije kod jedne te iste žene može varirati.

U uobičajenim slučajevima jajašce poslije ovulacije ne ostaje u trbušnoj šupljini, nego odmah ulazi u jajovod.

Jajovodi su cjevčice koje spajaju trbušnu šupljinu s maternicom. Kada se jajna stanica oslobodi, tj. kada dođe do ovulacije, ona bude sposobna za oplodnju svega 12 do 24 sata. Susret jajašca sa muškim spolnim stanicama - spermatozoidima, događa se najčešće u vanjskom dijelu jajovoda. Čim jedan od spermatozoida oplodi jajašce, stvoren je novi, živi čovjek.

Djetešce tada kroz nekoliko dana putuje prema maternici i, ako je sve u redu, dođe do nje i ugnijezdi se (implantira) u njenu sluznicu otprilike do osmog ili desetog dana poslije začeća. Sve do rođenja, ono će dalje primati hranu preko mjesta gdje se je usadilo, iz majčine krvi.

Maternica je šuplji organ, veličine kruške kada žena nije trudna. Šupljina maternice se otvara na tri kraja: dva su otvora prema jajovodima, a treći je prema rodnici kroz kanal cerviksa (grlića) maternice.

Maternica je iznutra obložena jednom naročitom sluznicom koja tijekom mjesečnog ciklusa doživljava promjene.

Mjesečni (menstruacijski) ciklus je broj dana koji prođe od početka jedne, pa do početka slijedeće menstruacije, a to je najčešće oko 28 dana. No, ako je taj broj veći ili manji, čak neredovit, ona je najčešće ipak sasvim zdrava, ali zbog nekog vanjskog uzroka kasni ovulacija, pa zato kasnije dođe i menstruacija. Posebno je velika greška kada joj netko nudi antibaby pilule. One samo štete i maskiraju stanje.

Ako žena ima kraće cikluse, znači da joj se ovulacija događa ranije, a ako je ciklus duži, to govori da je ovulacija nastupila kasnije.

Ako je u toku određenog ciklusa došlo do začeća, ženi će izostati menstruacija. Međutim, ako taj mjesec začeća nije bilo, onda će unutrašnji sloj sluznice maternice s krvlju izići van u toku od par dana, što se naziva menstruacija. Odmah nakon toga, sluznica maternice se ponovno obnavlja i priprema, tako da se dijete što bolje može u nju ugnijezditi ako možda ovaj mjesec dođe do začeća.

Spomenuli smo i dio maternice cervix (grlić), koji izlazi prema rodnici. U njemu se nalazi kanal kroz kojega spermatozoidi ulaze unutra, a dijete pri porodu prema van.

U tom kanalu postoje naročite vrste žlijezda koje neke dane u mjesecu, pod utjecajem hormona

estrogena, izlučuju jednu posebnu vrstu sluzi, tzv. plodnu sluz. Billingsova metoda se upravo bazira na tome da žena na sebi zapaža ovu plodnu sluz.

Što su to liječnici iz Australije, profesori, muž i žena John i Evelyn Billings otkrili, po kojima se ova metoda naziva Billingsova? Uglavnom samo dvije stvari.

Prvo, otkrili su povezanost sluzi sa ovulacijom. I prije se je znalo i za sluz i za ovulaciju, no tek pojavom ultrazvuka i posebnih hormonskih testova, moglo se je ustanoviti točni dan ovulacije. Te iste žene kojima se je na ovaj način utvrđivao dan ovulacije vodile su svakodnevno bilješke o onome što na sebi zapažaju: menstruaciju, suhoću ili sluz. Uzimajući u obzir vrijeme preživljavanja jajašca i spermatozoida, i povezujući te podatke s ovulacijom, odnosno sa sluzi koja joj prethodi, došlo se je do pravila Billings metode.

Drugo, doktori Billings su otkrili da je svaka plodna, prosječno inteligentna žena, pa i ona ispod prosjeka, u stanju na sebi primijetiti, ako o tome vodi preko dana računa, ono stanje koje već ima: menstruaciju, suhoću, ili sluz.

Potrebno je nešto detaljnije opisati o kojoj je to sluzi riječ. Jednako tako kao što žena osjeti kada se pojavi menstruacija, iako ništa ne vidi, tako svaka plodna žena primijeti i osjeti neke dane u mjesecu, kada nema menstruaciju, pojavu vlažnosti, odnosno skliskosti, dok stoji ili se kreće, nevezano ni za kakove upale ili uzbuđenja. Osjećaj skliskosti i vlažnosti uzrokovan je u ovom slučaju pojavom plodne sluzi iz grlića maternice, koja je u početku gušća, ljepljiva, ali iz dana u dan bude sve skliskija i onda postane poput sirovog bjelanjka jajeta koje se rasteže s ljuske na ljusku. Nakon toga, sluz postane opet gusta, ljepljiva, i onda se izgubi. Neke žene uz ovu sluz primijete i nešto malo krvarenja. Ali, ukoliko se to malo krvi javlja samo u vrijeme sluzi, ne radi se o bolesti.

Spomenut ćemo neke od funkcija plodne sluzi:

- njenim istjecanjem otvara se ulaz u maternicu, koji je inače zatvoren.
- u njoj muške spolne stanice (spermatozoidi), mogu živjeti i nekoliko dana, te dočekati ovulaciju i naknadno oploditi jajašce. Ako pak plodne sluzi nema, muške stanice umiru u ženinom organizmu već za nekoliko sati.
- plodna sluz vrši "filtriranje" spermatozoida, pa mnogi nezdravi kroz nju, na putu prema jajašcu, ne mogu niti proći.

Pojedine žene imaju teškoća sa zapažanjem ove sluzi. Prvo spominjem one koje gutaju antibaby pilule. Te pilule oštećuju cijeli organizam, pa i sluz. Takove žene primijete tek nešto malo guste sluzi.

Poslije operativnog zahvata koji se zove *konizacija* maternice, ženama se može pojavljivati manje sluzi pa ju teže zapažaju.

Nekoje žene imaju svakodnevno jedan te isti iscjedak uz žarenje, pečenje, smrad. To nije plodna sluz, nego je najvjerojatnije riječ o upali, čiji je uzročnik najčešće *Trichomonas vaginalis*. Liječenje ove upale treba početi odmah poslije menstruacije. Istovremeno se liječe i muž i žena i kroz to vrijeme nemaju odnose. Ali, ako muž, npr. zbog uzimanja alkohola, odbija lijekove, događa se da ponovno zarazi svoju suprugu.

Ipak, i uz svakodnevni upalni iscjedak, žena uglavnom može određene dane uočiti na sebi pojavu plodne sluzi koja je drugačija i koja je već opisana.

Da bi žena na sebi prepoznala kako je to kada ima a kako kada nema plodnu sluz, preporuča se da se kroz neko vrijeme nemaju odnose.

Žena će na sebi uočiti sluz dok stoji ili se kreće preko dana, jer ona tada izlazi pod djelovanjem sile teže.

Kako prepoznati plodne i neplodne dane

Ako se uzmu u obzir prethodne napomene, onda se može svaku večer početi voditi bilješke na nekom kalendariću, što je bilo prethodnoga dana: menstruacija, suhoća, sluz (kakova ?) ili nešto drugo. Za ove bilješke se mogu upotrijebiti i određene boje, ako Vam je tako jednostavnije. Sada ćemo objasniti kako bi to bilo u slučaju ciklusa od otprilike 28 dana, a onda u kraćem, dužem i

neredovitom ciklusu.

U ciklusu od oko 28 dana, žena najprije uočava nekoliko dana menstruacijsko krvarenje. Nakon toga dolazi neplodno razdoblje s tzv. **osnovnim obilježjem neplodnosti**, u kojem, ovisno o ženi, može biti dvije vrste znakova. Kod nekih žena bude prisutna suhoća, i one tu suhoću mogu naučiti prepoznati i pratiti već prvi mjesec. Kod drugih pri tom osnovnom obilježju neplodnosti u vremenu poslije menstruacije, bude gusta, grudica, ljepljiva, oskudna sluz koja dan za danom ostaje nepromijenjena. Da bi takovu neplodnu sluz mogla razlikovati od plodne sluzi koja dolazi kasnije, ženi će vjerojatno biti potrebno par mjeseci.

Nakon opisanog perioda neplodnosti, nastupaju plodni dani jer se dogodi promjena i izgubi opisano osnovno obilježje neplodnosti te se počinje pojavljivati tzv. **plodna sluz**. Ona se raspoznaje po tome što se mijenja, iz dana u dan postajući sve skliskija, rastezljivija, obilnija, da bi postala poput sirovog bjelanjka jajeta koje se rasteže sa ljuske na ljusku. Nekoje žene to opisuju kao osjećaj vlažnosti koji se pojavljuje sam od sebe. Plodna sluz može biti prozirna, mutna ili obojena krvlju i prema tome se može činiti kao ružičasta, smeđa, crvena ili žuta. Njena količina i trajanje su kod žena različiti.

Posebno je važno uočiti i zapisati prvi dan pojave plodne sluzi, te posljednji dan kada je bila skliska. Posljednji dan skliske sluzi zove se **dan vrhunca sluzi ili dan vrhunca plodnosti**. Njega se utvrdi tako što slijedeći dan više ne bude skliske sluzi, možda tek nešto gušće, ljepljive, što nije bitno, pa se zna da je jučer bio posljednji dan skliske sluzi, i njega se označi posebnim znakom. **Plodno vrijeme je u danima opisane plodne sluzi, te nakon posljednjeg dana skliske sluzi još i dalje tri dana.**

Četvrti dan kako je skliska sluz prestala, više nije plodan. Do nove menstruacije ostaje još desetak suhих neplodnih dana.

Ovulacija se najčešće događa na dan vrhunca sluzi, odnosno dan, eventualno dva dana prije ili poslije. Međutim, za poznavanje Billings metode nije bitno da žena zna točan dan ovulacije. Veće praktično značenje ima prepoznavanje plodnih i neplodnih dana.

Žena je mogla uvijek imati redovite cikluse, no slijedeći ciklus može biti kraći ili duži, odnosno ovulacija može nastupiti prije ili kasnije. Zbog te mogućnosti nije dobro da žena na osnovi zapažanja u prethodnim mjesecima tvrdi kako će se i ovoga mjeseca sluz pojaviti toga i toga dana.

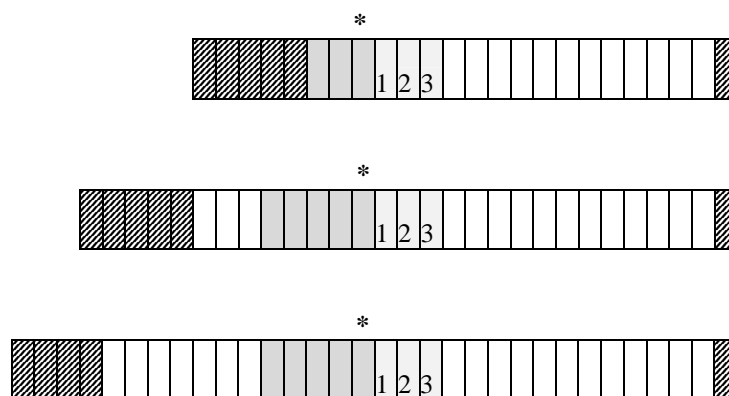
Ako će ciklus biti kratak, npr. svega 21 dan, onda će žena doživljavati pojavu plodne sluzi ranije, a do toga može doći već pri koncu menstruacije, ili neposredno nakon nje. Dakle, plodni dani počinju ako se plodna sluz pojavi već pri koncu menstruacije, odnosno prvi, drugi, ili bilo koji dan nakon nje. Neplodni dani počinju opet tek četvrti dan nakon što je prestala skliska sluz.

Međutim, **ako će ciklus biti duži**, npr. preko 30 dana, to znači da će žena nakon menstruacije više dana imati osnovna neplodna obilježja (suhoća ili suha, gusta, ljepljiva oskudna sluz koja se ne mijenja) i kroz to vrijeme je neplodna. Plodna sluz će u tom slučaju dolaziti nešto kasnije. Dok se plodna sluz ne pojavi, žena je neplodna, a pojavom plodne sluzi počeli su plodni dani koji traju, kao i u prethodnim slučajevima dok se ne ispuni treći dan nakon prestanka skliske sluzi. Četvrti dan nakon što je skliska sluz prestala opet je neplodan i neplodnost traje do nove menstruacije, ili što je rijetko, do pojave nove sluzi.

Dakle, u ovoj metodi žena svakoga dana na sebi otkriva da li je plodna ili ne i to prema stanju tekućeg ciklusa, a ne na osnovu toga kako je to bilo prethodnih mjeseci. U ovome se sastoji daleko veća sigurnost Billingsove u odnosu na Ogino-Knaus metodu.

Svaka će međutim žena, pa čak i ona s neredovitim ciklusima, uočiti ipak jednu pravilnost koja će joj povećati povjerenje. Naime, njoj će svakoga ciklusa proći isti broj dana od posljednjeg dana skliske sluzi do nove menstruacije.

Radi boljeg razumijevanja, pogledajmo na crtežu kako sve to izgleda kod žene kojoj je jedan ciklus iznosio 23 dana, onaj poslije njega 28, a slijedeći 31 dana. Uočite da je broj dana od menstruacije do početka plodne sluzi različit, dok je broj dana od posljednjeg dana skliske sluzi do nove menstruacije uvijek isti.

Tumačenje znakova:

* Posljedni dan skliske sluzi

 Dani menstruacije

 Suhoća – neplodni dani

 Plodna sluz i plodni dani

1, 2, 3, - Tri plodna dana koja slijede nakon posljednjeg dana skliske sluzi. U njima može, ali nemora biti malo suhe, guste, ljepljive sluzi

Pravila:

1. Kada dolazi do začeća

Do začeća djeteta može doći ako se ima bračni odnos u bilo koji dan plodne sluzi, kao i tri dana nakon što je skliska sluz prestala. Međutim, naročito lako dođe do začeća ako je bračni odnos bio na dan vrhunca sluzi, ili dan nakon toga.

2. Opravdani razlog izbjegavanja začeća

Za vrijeme menstruacijskih krvarenja nema se bračne odnose, a čim se krvarenje smanjuje, potrebno je misliti na to da li se je možda počela pojavljivati plodna sluz. Ona dolazi vrlo rano u slučaju kada će taj ciklus biti kratak. Čim se plodna sluz pojavi i dok traje, radi se o plodnim danima. U te dane, kao i tri dana nakon što je skliska sluz prestala, nema se bračne odnose.

Da bi se lakše uočilo kada će se sluz pojaviti, Billingsi daju pravilo da bračni odnosi od menstruacije pa do pojave sluzi ne budu češće nego svaku drugu večer. Kaže se "večer" zato što tek navečer žena zna da preko dana nije imala sluz i da nije plodna. Preko noći će se možda pojaviti sluz, ali pošto žena leži, ne može ju primijetiti i ujutro ne zna da li je plodna ili ne.

Slijedeći dan nakon bračnog odnosa, žena će na sebi primjećivati neke izlučevine za koje neće znati da li je to početak plodne sluzi ili ne, pa taj dan neće imati odnose. Ali, dan nakon toga će točno znati o čemu se radi - da li stvarno primjećuje pojavu plodne sluzi ili je još uvijek neplodna.

Od četvrtog dana nakon prestanka skliske sluzi, pa do nove menstruacije (ili, što je rijetko, do pojave nove sluzi), žena je, kao što smo već rekli neplodna, i u tom vremenu Billingsi ne govore u kojem će se dobu dana imati bračni odnosi (ne postoje ograničenja one vrste kao što je to dok se iščekuje pojava sluzi nakon menstruacije).

U slučaju opravdanog razloga izbjegavanja začeca, postoje još i neka pravila za posebne situacije:

* Ako se uoči makar i samo kratkotrajnu, nejasnu sluz, treba ju shvatiti kao moguće vrijeme plodnosti i nemati u to vrijeme odnose, kao niti slijedeća tri dana. U ta slijedeća tri dana će se vidjeti da li je to riječ o neplodnoj sluzi koja svaki dan ostaje istom, ili ta sluz poprima jasna obilježja plodnosti postajući iz dana u dan sve skliskijom, pa će se moći jasno odrediti njen vrhunac nakon kojega dolaze još tri dana plodnosti.

* "Gubitak menstruacije". Možda je to znak da je došlo do začeca. Tada treba naravno prihvatiti dijete i čuvati mu život. Međutim, nekada ipak nije došlo do začeca, nego menstruacija kasni zato što je kasnila ovulacija, ili se ovulacija još uvijek nije niti dogodila. S obzirom da će se ovulacija i plodni dani možda tek pojaviti, da bi žena lakše uočila eventualnu pojavu nove plodne sluzi, bračni odnosi neka ne budu češće nego svaku drugu večer.

* Ponekad se dogodi da žena označi dan vrhunca sluzi, ali ga ipak nije pogodila, jer se u slijedeća tri dana ponovno pojavi sluz sa plodnim karakteristikama. To znači da se mora suzdržavati od bračnih odnosa, prepoznati novi, pravi dan vrhunca sluzi, i nakon njega se suzdržavati još tri dana.

* U prijelaznim godinama, a ponekad i ranije, može se dogoditi, da nakon što žena primijeti sklisku sluz shvaćajući ju kao plodno vrijeme, kao i slijedeća tri dana nakon njenog prestanka, ponovno, nakon nekog vremena dobije novu sluz ili krvarenje koje nije menstruacija, a koje u sebi može prikriti sluz.

Ako su se sluz ili krvarenje koje nije menstruacija ponovno pojavili, to znači da se pravi vrhunac sluzi i ovulacija vjerojatno nisu niti dogodili i da će se tek pojaviti. Zbog toga se treba potpuno suzdržavati od bračnih odnosa u vremenu te nove sluzi ili krvarenja koje nije menstruacija, kao i tri dana nakon prestanka tih izlučevina.

Vjerojatno si postavljate pitanje kako razlikovati menstrualno krvarenje od onoga krvarenja koje nije menstruacija, nego se normalno javlja u dane plodnosti. Menstruacija je ono krvarenje koje se pojavljuje oko dva tjedna nakon ovulacije, tj. oko dva tjedna nakon što je prestala skliska sluz. Svako drugo krvarenje treba shvaćati kao moguće vrijeme plodnosti i tri dana nakon njega.

Kao što je već napomenuto, menstruacije koje nekada dolaze ranije, a nekada kasnije, najčešće nisu znak bolesti. Međutim, nepravilna krvarenja koja nisu menstruacija, nekada mogu predstavljati ozbiljnu bolest.

* Ako se nešto sluzi pojavi u vremenu *stresne situacije* kao što je bolest, žalost, promjena okoline itd. treba ju smatrati kao znak plodnosti i još tri dana nakon njenog prestanka. Međutim, s obzirom na mogućnost da se ovulacija zbog stresa ipak nije dogodila, može se očekivati pojava nove sluzi. Zato se u opravdanim slučajevima izbjegavanja začeca, u iščekivanju te nove sluzi, savjetuje da bračni odnosi ne budu češće nego svaku drugu večer.

* Nakon poroda, dok se dijete hrani samo sisanjem majčinog mlijeka, ona je vrlo neplodna. Ali, kada se prekine dojenje noću ili kada se djetetu počinje dodavati još i neka druga hrana, žena postaje znatno plodnija. Pogotovo se plodnost brzo vrati nakon potpunog prestanka s dojenjem.

Ipak, postoji i jedan manji broj žena, koje unatoč isključivoj prehrani djeteta dojenjem, dožive svoju prvu ovulaciju već šesti tjedan nakon poroda.

Bilješke o sluzi žena počinje voditi kada nakon poroda gubljenje krvi i lohija polagano prestaju.

Nakon poroda, za vrijeme neplodnosti i dojenja, ovisno o ženi, javljaju se tri moguća obilježja:

- čitavo vrijeme suhoća, bez ikakove sluzi

- ista vrsta sluzi koja se dan za danom ne mijenja

- dani neplodne sluzi (guste, ljepljive, koja se ne mijenja) prekidani suhim danima.

Nakon promatranja od dva tjedna, svaki puta kada se sluz pojavi, može se vidjeti da se radi o istoj vrsti sluzi koja se iz dana u dan ne mijenja. Nekoja žena može mjesecima primjećivati isti mliječni, vlažni iscjedak, a druga može dan za danom opažati grudičastu, suhu ili ljepljivu sluz koja ostaje ista.

Ako žena doji samo djelomično, ili je od poroda prošlo 3 ili više mjeseci, ili se je vratila

menstruacija, da bi mogla dobiti jasnu sliku o stanju svoje plodnosti, i da bi mogla vršiti točne zabilješke u vezi sa sluzi, u slučaju opravdanog razloga za izbjegavanjem začeća, Billingsi savjetuju suzdržavanje od odnosa kroz 2-3 tjedna. Ako se nakon tog perioda uočava da je prisutno osnovno obilježje neplodnosti, onda neka bračni odnosi ne budu češće nego svaku drugu večer.

Na ponovni povratak plodnosti poslije poroda upozorava bilo kakova **promjena** vrste sluzi ili krvarenje. Prvi znaci plodnosti mogu biti povremeni dani sluzi koji prekidaju prethodno osnovno obilježje neplodnosti u kojem je bila suhoća.

Naravno, pojava tipične plodne sluzi koja se iz dana u dan mijenja, postajući sve skliskija i rastezljivija, bez obzira na vrijeme koje je prošlo od poroda, sasvim je pouzdan znak povratka plodnih dana, a plodni dani se zadržavaju još i tri dana nakon što je sluz prestala.

Otprilike dva tjedna nakon ovulacije, pojavit će se menstruacija.

Zaključak

Upoznali ste se eto, s jednostavnom i popularnom Billings metodom. Možda se na koncu pitate koja je njena sigurnost. Na osnovi zapažanja kod ogromnog broja parova koji se njome koriste, u slučaju pravilnog poučavanja i pridržavanja njenih pravila, utvrdilo se je da joj je sigurnost jedna nepredviđena trudnoća na 100 godina ženine plodnosti.

To praktički znači da, kada bi, bračni par 100 godina bio plodan, 100 godina samo izbjegavao začeće upotrebom ove metode, da bi jednom došlo do nepredviđenog začeća. No, s obzirom da je žena plodna samo tridesetak godina, da kroz neki period upravo želi postići začeće, da je tijekom trudnoće i neko vrijeme nakon poroda po prirodi neplodna, vrlo je mala mogućnost da bi kod jednog bračnog para koji upotrebljava ovu metodu neočekivano došlo do začeća. Tu i tamo ako se to i dogodi, uvjeravam Vas da se radi o prekrasnim djevojčicama i dječacima koji svojim roditeljima predstavljaju neopisivu sreću i bogatstvo.

Billings metoda je sigurnija od raznih grešnih sredstava mračne kemijske industrije za koje ste čuli, ili još bolje ako niste, čime nam pokušavaju uništiti vjeru, život, zdravlje, brak, obitelj i nacionalnu opstojnost.

Nemojte se obeshrabriti ako ustanovite da mnoge činjenice koje ste upravo saznali, ne zna neki doktor ili medicinska sestra. Ovako detaljno Billingsova metoda nije opisana sada, 2003.. godine, niti u jednom udžbeniku u Hrvatskoj za medicinske sestre, studente medicine, farmacije, pa niti za one koji specijaliziraju ginekologiju!

Ali, ako zakazuje njihovo obrazovanje, ne zakazuje Katolička Crkva. Ona se i te kako trudi oko pravilne edukacije šire populacije, a i samog osoblja u medicini.

Autor teksta: dr.med. Antun Lisec, prosinac 2004.

E-mail: antun.lisec@globalnet.hr

Mobitel: +385-91-571-2856